مەوجود سامان

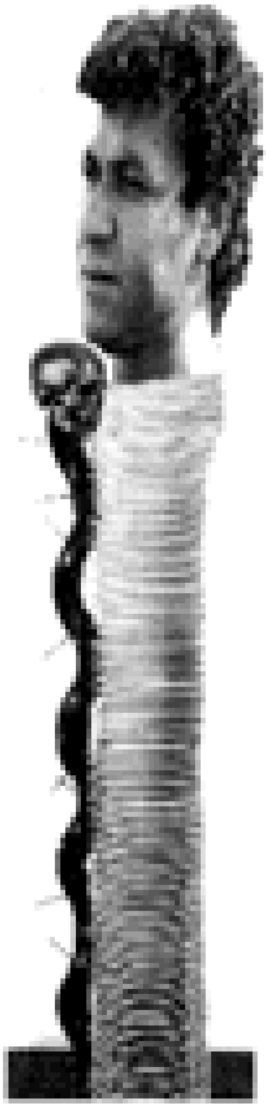

شتێ دەربارەی شیعر

مەوجود سامان

لەدایکبوونی شیعرێک واتە دۆزینەوەی دوورگەیەکی تازەی بوون٠٠٠

شیعر باوەڕە لەناو باوەڕ، زمانە لەناو زمان، پرسینە لەناو پرسین، ژیانە لەناو مەرگ، هولدرلین دەڵێ: ئەوەی سروشت نەیتوانی یا لە بیری چووەوە لە بنیاتنانی گەردوون، شاعیران تەواوی دەکەن، شیعر وێرانکردنە لە پێناو دروست کردنێکی مەزن.

بۆ داهێنەر جگە لە تێکستی بەردەست و ئامادەکار، ساتی واهەن کە ناخرێنە ناو زیندانی لاپەڕە سپیەکان و هەر لە ناخی ناخەوە دەمێننەوە، نایانەوێ بێنە دەرەوە بۆئەم دنیایە بەرجەستەیە لە وێنەو وشەو ریتمی جیا جیا کە لەوانەیە شاعیر لە نەتەوە بترسێ و یانیش نەیەوێ خیانەت لەگەڵ نهێنی و یادەوەرەکانی خۆی بکا.

لیۆتار گوتەنی: نووسین جۆرێکە لە ناپاکی نووسەر/ شاعیر لەگەڵ خودی خۆی، ئەگەرچیش هەموو نهێنییەکانی شاعیر بە چامەیەک یا چەند چامەیەک تەواو نادرکێ چونکە هەروەک چۆن لەدەقێکی شیعری بەدەیان پەراوێزی تەلیسماوی و دەیان هێماو دەلالاتی جۆراوجۆر بە ئاوەڵایی دەمێننەوە دەکرێ بە شێوەو ستایلی هەمەچەشنە تەئویل بکرێن ولێک بدرێنەوە..

خۆ کە شاعیریش کە خودانی دەقەکەیەتی ئەوا خۆیشی سەدان جار لە دەقەکەی ئاڵۆزو تەلیسماویترە٠٠ئەگەر شیعر عیشقێکی بەدی هاتووی ئارەزووێکە کە ئارەزوو ماوەتەوە بە قسەی رێنێ شار، ئەوا شاعیر پرۆژەی عیشقی بەدی نەهاتووی ئارەزووێکە بۆ ئایندە.

شیعر نووسین هێنانەدی ئەوپەڕی مەستی و ئازادی و گونجاندنە لەگەڵ گەردوون.

شیعر سەمای هێڵە خۆڵەمێشەکانی خەونە، خەونە تیایدا لەنێو ملیۆنەها مرۆڤی ئەم سەر زەمینە کۆسەیەک بە منداڵی لەدایک دەبێ بەکەش ناکاو هەموو کەسیشە کۆڵکەزێڕینە و تریفەباران دەبەخشێ بە کۆڵانەکانی تاریکی، شیعر گەمەیەکی شێت و ساکارە، پێکهاتێکی کیمیایە لەو دا هەست بە خۆشیەکانی ژیان دەکەم، هەست بە مانای بێ مانایی و زەبری بۆشایی پەیوەندییەکی خوێنین لەنێوان من و شتەکان دەکەم ئەوەش بەسە بۆ ئەوەی هەست نەکەم تەنهایەکی رەهام.

شیعر جگە لەوەی سەفەرێکی مەحاڵ و شیرین و خەتەرناکە لە زماندا، تەقینەوەی

ئەو بورکانە نادیارانەی ژێر وشەکانیشە کە روئیایەکی بێگەردی گەردوونی دەبەخشێ روئیایەک کە پتر بە پەیام و دەنگی پەیامبەران دەچێ لەم زەمەنەی ئێمە کە باوەڕو پەیام لە شمشێری پەراوێز بوون و فەرامۆشیەوە چەقیوون.

روئیایەکی تیشکدارە زەنگێکی هێور کردنەوەو دڵنەوایی کردنە بەدەرنیە لە ئاگادارکردنەوە بۆ نەسلی مرۆڤ کە چۆن خەریکن خۆیان و سروشت و هەموو بەهاو ئاکار وشتە جوانەکان بەدەستی فەنابوون دەسپێرن.

ئەگەر بمەوێ لەمەڕ نوێخوازیی شیعری هاوچەرخی کوردی بدوێم، وام پێ باشە دوو تێرمی فەلسەفی بەکار بهێنم کە بریتی یە لەیەک مانا بۆ زەمەن ئەویش تێرمی(Chronos) کرۆنۆس، و (Aion) ئەیۆن –ە کرۆنۆس خواوەندێکە مناڵەکانی خۆی هەڵدەلووشێ نەبادا جێگاکەی بگرنەوە دەسەڵاتی و کورسی خواوەندێتی لێ زەوت کەن. (کە ئەوەش دەلالەتە بۆ زەمەنی هەنووکەیی) ئەیۆن –یش هەر بە مانای زەمەن دێت بەڵام زەمەنی ئەبەدییەتە، وێڕای فەیلەسوفان شاعیر ونووسەران بەتایبەت شاعیر سۆفیەکان بە قووڵی لەم زەمەنە دواون.

لەم پێودانگەیە دەگەینە ڕاستییەک کە هەموو نوێکارییەک، خۆی مەرگی لە خۆیدا هەڵگرتووە چونکە لە توێی دەوری سووڕانی زەماندا کۆن دەبێ و دەمرێ، دەنا نوێخوازی ئاهەنگێکە کۆن دەڕووخێنێ بەڵام هەر خۆشیی بەرەو هەمان ڕووخانەکە هەنگاو دەنێ.

ئەم ڕووخانەش دەبێ لە ناخیدا ئەیۆنی هەڵگرتبێ واتە ئەبەدییەت کە ئەمەش پرۆسەیەکە هەروا بە سانایی ئەنجام نادرێ. بە واتایەکی دیکە بۆ ئەوەی شیعر هەر بە نوێخوازی بمێنێتەوە و ئەبەدییەتیش بباتەوە دەبێ شیعرێکی داهێنەرانە بێ.. شیعرێ بێت لە دەرەوەی زەمەن وەک ئاشکرایە داهێنان هەمیشە هەرتازەیە، بەڵام ئەگەر سەرنجێکی خێرای ئەو سێرک شیعرییەی ئیمڕۆی کوردی بدەین و ئەو هەموو گوتارە ناشیعری و نارەخنە ئامێزە بە چاوێکی تیژو هەستی مەعریفی بەرفراوان بخوێننەوە. دەبینین چ تراژدیایەک و گاڵتەجاڕیەک هەیە نوێخوازی و شیعر لە چ کۆستێک دان.

نوێخوازی بەداخەوە لە ئەدەبی ئیمڕۆی کوردیمان گەمەیەکە ئیگجار خەتەرناک و بێ ماناو بێ گیان دوور لەهەر کاریەکی مەعریفی داهێنەرانەو سەرچڵیەکی سەخت و پتەوی هونەریانەیە. دواجار ئەم وەچانە دێن و دەچن و وەچەی تازەی دیکە دێنە

ژیان تەنها یەک بەهانە هەیە بۆ ئەوەی دڵمان خۆش کەن لەناو ئەو تەرمە پڕ لە تارماییە بێ گۆڕانە ئەویش دەقە، دەقی زیندوو کە نەک هەر بۆ ئێمرۆ و هاوچەرخێتی بنووسرێ بەڵکو دەقێک بێ بتوانێ بەرەنگاری زەبری زەمەنەکان بگرێ.. درەوشانەوەیەک بێ لەسەر دەمە تاریکەکان..کە گەمارۆ دەدرێن بە دروشمی نوێخوازیی ساختەو ریاکارانی ئێستاو ئایندەش.

گەمەکانی عیشق
بەشێک لەم جامەیە

(زۆر کەمن ئەوانەی لە سەفەری عیشق دا بە مەقسەد دەگەن، کە دەشگەن دەزانن گەیشتوونەتە هیچ).
لە سەردەمێ کە بە تەواوی تەنراوە بە خیانەتەکان تۆ نارسێکی گەمارۆدراوی بە ئارەوەدەمامکدارەکان و ئاوێنە دۆڕاوەکان، هاوارێکی بێهودەیت لە هەوارێکی شەختە بردوو کە مرۆڤەکانی(گوێیەکان قفڵ دراون/ زمانەکان بزمارڕێژکراون/ ڕۆحەکان ئیفلیج / جەستەکان بۆگەن) وا ژیان بەسەردەبەن. کەسێ نییە دان بەو جوانیە رەهایەت بنێ، سەرەنجام لە شەڕ و ئاشتییەکی ئەبستراکت دا، لە شانۆیەک کە سەرەتایەکەی هەموو بەشداربوون کۆتاییەکەش تۆ بەتەنێ مایتەوە، دەزووی ڕووداوەکان هەڵم ئاسا لەژێر بنمێچی ژووردە سارده سیلاویەکانی شاری وەهم خۆیان شاردەوە تۆ هیچت بەدەستەوە نەما کە گەواهی بێ لەم گەمەیە.
ئەی عەدەمی پۆشتە، عیشق
هەی گوناهی وێڵ
گوناهی هەمووومان
گوناهی ئەوانەی ڕۆیشتن،
ئەوانەی ماون، ئەوانەی سپێدەیەکی خەمگین دێن
وێڵێمان لێدەڕژێ . .
ئێمە گەداین لەو میحرابە شەیتانییە
کەپڕە لە شیری شەهوەت،
غەزەلی کینە
نیگارە شەرمنە پڕ لە بێ باوەڕیەکان
هەر بۆیەشە بە خەونی مەلە گەمژەکان
دەفڕین بەنێوشەبەقی بەختەوەری
بڕوا دەکەین کە لە پشت پەنجەرە نیمچە کراوەکان
هەمیشە کەرنەڤالی رەنگە چەتوونەکانە

خەندەی پەپوولەیەکی شین پێشوازیمان لێدەکا
ژیان گەرهەناریش لە سۆنگەی ئەودا تامێکی تری هەیە
من بەو هەموو ئاسۆیە ڕۆژهەلاتیەم
خۆرئاوام بینی، بیابانێکی رووتی بێنازی پڕ لە مرۆ
مرۆ توخم جیاوازەکان
کەللە سەرەکانی تەوتەم، تەریقەتی ڕووناکی
خنکاو لەنێو بۆشایی تاریکایی چلکن
چاوتێر، بەلام بۆ پارچەنانێک شەڕ لەگەڵ ڕەشەبا
خۆرئاوام بینی دەم بە پێکەنین، بێ وەخت
وەرزشکارێکی براوە، بەلام هەرەس
بە پەنجە هیۆلاییەکەی شەکەتی کردبوو..
من بەو هەموو خوێنە ڕۆژهەلاتیەم
کە ژیانم سترانێکە تەژی تاسەو نۆستالژیا
دەبوواچیبکەم تا ئەو لەم هەموو جەنگە ڕزگار بکەم
عیشق هەی ساباتی گڕ،
ئیدی با لێرەوە سەفەر بکەین.

شێوەکان

شێوەیەک نیازمە،
بتوانێ شکۆی نسکۆ
بکاتە پەیکەری ئاوەدانی
ئەم بوونە لە هەناسەبڕکێ هێورترکا
ئەم گەردوونە سادەترکا
جوانی وێرانکراو لە کەنارە فەرامۆشکراوەکان
لەنگەر بگرێ
دەنگ بگۆڕێ بەڕەنگ
ڕەنگیش مانایەکی نوێ وەرگرێ
شێوەیەک دەدەمە سێو
دوو گوناهی ڕووت
لەزەتە تیشک ئەستێرە کوژاوەکان داپپۆشن
شێوەیەک دەبەخشمە
بۆشایی پەرتبوونی ڕێگا بازنەییەکان
خواردنەوەی دواپێکی پەشیمانی
شێوەیەک دەبەخشمە سەفەر
بەو کۆلارەیەی کە لە منداڵیم
ئێوارەیەکیان لێم ون بوو..
دوایی چەندان ئێوارە چاوەڕوانی
ئێستاش هەرنەمدۆزیەوە
شێوەیەک دەبەخشمە ڕۆژەکان
کە ئیدی لەگەڵ شەوگار
دوژمنایەتیان زیندەبەچاڵ کەن
شێوەیەک دەبەخشمە تەماشا
کە هەر دیدارێ ئاشنا بوون نییە
شێوەیەک دەبەخشمە مێژوو

بێ ترس ئاینده بخوێنێتەوە
شێوەیەک دەبەخشمە نوێژ
کە چۆن ئاگر دەکوژرێ و کڕنۆش نابا
حیانەتی باخچە،
تالآنی سەوزایی جەستە
سەرهەڵگرتنی گوڵی مەحاڵ
بەرەو گیانی تارمایی
شێوەیەک دەبەخشمە عیشق
کە مەرج نییە هەمیشە یەکێکت خۆش بوێ
شێوەیەک دەبەخشمە جەنگ
کە ژیانیش بەشدارە لە فەنابوونی شتەکان
شێوەیەک دەبەخشمە هاوار
کە بێدەنگیش دەتوانێ خەڵک گوێی لێبگرن
شێوەیەک دەبەخشمە پەنجەکان
کە ئەوانیش توانای فڕینیان هەیە
ئاوێنەکە بتوانێ ڕووبار ئاسا
مامزە ئاڵتونییەکان بخنکێنێ
هەتاو کە غروری سێبەرێکی کەسیرەش
بەهەند بزانێ
شێوەیەک دەبەخشمە یەئس
کە چۆن لەنێو هێڵە قەترانیەکانی هزر
شادی لێ بڕژێ
شیعر کە چۆن لەهەموو ڕێگایەک بێبن بێ
لەگەڵ مۆسیقای نغرۆبوون
ئاهەنگ بۆ ڕووخسارەکانی خۆڵەمێش بگێڕێ
مانگ کە بە هەر تریفەیەکی مەستانەی
دڵان کوێر بکات
بیابان چۆن بەدەریا تێپەڕێ و تەڕ نەبێ

شێوەیەک دەبەخشمە زەمەن
کە چۆن هیدمە بیگرێ
بەرامبەر درەوشانەوەکانم
شێوەیەک دەبە خشمە تەکنەلۆژیا
کە چەند کلۆڵە بەرامبەر
ئەو خودایە بچکۆڵەیەی سبەینێ
بە کەژاوەی کۆڵکە زێڕینە دەگاتەجێ
بلندی، کە فێر بێ بزانێ
نزمیش دەسەڵاتی خۆی هەیە
شێوەیەک دەبەخشمە وڵات
کە تێبگا ئەویش دەتوانێ
ببێتە مەزنترین تاراوگە

بەشێک لە پەرتبوون

ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
بەکام ڕێگا بپەڕمەوە دەگەم بە تۆ؟
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا
ڕێگا

پانۆرامای شتە ونبووەکان
(پارچەیەک)

منیش هەر بە رووی دیوارە ڕووخاوەکەدا
پێ دەکەنم و دەپرسم
- لەناو زگی دایک دا بووم
کە مردن خۆی پێ ناساندم
گەر هەموو فریشتەکان بمرن
جا من بۆ چاوەڕوانی بەهەشت بکەم
- نا . . نا فریشتەکان نامرن
فریشتە چاوی خودایە
- ئەی بۆ دیدالۆس سوتێنرا
- ویستی ئەم زەمینە بارکا
دەئەی بەهەشتە ون بووەکەم
وەرە با تەنها جارێ
لەناو وشەی رووتی شیعرەکانم بەدیت بکەم
هەی شیعرە تەماوییەکە
تۆ بەو سوارە بێ سەرە دەچی
دەرەختی خەونەکانمی لێ دەمرێ
لەبیابان و ئاسمان و سەر زەوی
لە دۆزەخ و بەهەشتە ون بووەکەمدا
هەر بیر لە نهێنییەکان دەکەمەوە
ئەم جیهانە بەدەستەکانم ئابلوقە دەدەم
سەری ڕێگاکان دەگرم
شەمەندەفەرە ئاوییەکان راودەکەم
دەمەوێ بم بە دێوانەو وەک قەنتوور
لەئەشکەوتی تەنیایدا

خەو بە یۆتۆپیای خاکی پیرۆزەوە ببینم
لەسەر سنگی شەپۆلی دەریایەکی هار
دادەنیشم و
بەسەرهاتی مێژووی نغرۆبوونی شتە ون بووەکان
بۆ زیندەوەرانی ناو ئاو بگێڕمەوە

١٩٧٨

ماڵئاوایی

سەمەندەری ڕۆخ ئەم ڕوبارە خەمبارە
چاوەڕوانی شتێ دەکا
ئەگەر تریفەی مانگ نەبێ . . گوڵی سوورە
ئاسمان دەگری و
دەریاش هەموو سات لاوازە
بەم زووانە زەردەپەڕی تیشکی خۆر دەردەکەوێ
خوناو دەبێ بە هەڵم و
هەموو جیهانیش خوناوە
ئەی ئاسمانە ماندووەکە مەگری
وا دێم فێری سێ شتی مەزنت دەکەم
- چاوەڕوانی لەناو دۆزەخی خۆشەویستی
بەیەکگەیشتن
- ماڵئاوایی
تۆش فێرم کە چۆن لە ڕۆژی مەرگی خۆما
شایی بکەم
بەستەی ژیانەوە بڵێم

١٩٧٧

کائوس

پەنجەم لەدەستم بێزارە
دەستم لە جەستەم
جەستەم لە پێم
پێم لە زەوی
زەوی لە دەریا
دەریا لە ئاسمان
ئاسمان لە ئەستێران
ئەستێران لە مانگ
مانگ لە درۆکان
ئەم هارمۆنە ئاوەژووە چییە
هەر کائوس نەبێ!
کائوس
کائوس
کائوس

ئیسماعیل بەرزنجی

من و شيعر

ئيسماعيل بەرزنجی

ئەو چەند شیـعـرانەی تا ئێـسـتـا بڵاوم كـردوونەتەوە لـه چاو تەمـەنی نووسـینم زۆر كەمن، سـەرەتا بە چیـرۆک دەسـتم پێكردو تـیـایدا فـاشـیل بووم، برادەرە نزیكەكانم دەڵێن دەبوایە تۆ ڕۆمـــان نـووس بوایت، ئەمـــه تـا ڕادەیێک ڕێـی تێـــدەچێت و لـه پاشەڕۆژیش دا ئەو بۆچوونەیان ڕاست دەردەچێت٠٠

من كـابرايەكم ڕاڕام، ئەو ڕاڕايیەش كـاریگەریەكی زۆری بەسـەر شـیعـر نووسینمـەوە هەیە، زیاتر ڕۆمـان و چیـرۆک دەخـوێنمـەوە نـەوەكـو شـیـعـر چونكە دەترسـم لە خوێندنەوەی چامـەیەكی گەورەدا بكەومـە ژێر كـاریگەری شـیعـرەكـەوەو سـبـەینێ پێم بڵێن فلانە كۆپلەت وەرگرتووە.

تا حــەدی ئیـســقــان لەگـەڵ تـازەگـەریم و بـەلام زەندەقم لـه تـەمـومــژی دەسـتـكردو نوێخـوازی بە سـاختـەيە، زراوم لە ریزكردنـی وشـەی بێ سـەروپێ و ناوی قـەبە قـەبە دەچێت.هـەوڵەكانم دەخـەمە خانەی شیعری (ڕۆژانە و حسـسی)، سـەرجەمیـان نهێنی و ئازارەكانم عەكس دەكەنەوە، تەنیا بە خۆم موتەئەسیرم.

دیسان لەگەڵ كۆكتۆدا دەیڵێمەوە: (شیعر پێویستە، خۆزگە دەمزانی بۆ؟)

کرم و ڤینۆس

* کرم

دوای ئەوەی
تفرێکی نوێ فڕێ دەدات
لە جاران زراوتر دەخشێت
نەویاتی دەکاتە پێودانگ
هەردوو لاپاڵە سپیەکەی پێ دەپێوێ
پێی لە ئەرزە
سەری وا بە تاقی ئاسمانەوە
چەند مەکرۆیە
بەرگێکی سەوزی پۆشیوە
بۆنی گوڵ و پیاوی لێ دێت

* ڤینۆس

هەشبەسەرەی
وەک وەردێکی نەرمان و راست
ڕاکشاوە

* کرم

عەزیا ئاسا دەکیفینێ
خڕ تەڕاتی لێ هەڵدەمژێ

* ڤینۆس

دوای ئەوەی سەرتاپای لەشی
خورشتی تێدەکەوێتن
ناچارە
بەم خانمی و مەزنی خۆیەوە

***

چ تاوانێکی گەورەیە
کرم و ڤینۆس
وا جیاوازبن
وا کۆکبن!

گەرما

بروسکە بوون٠٠ چ خۆشبەزبوون
چرکەکانی ژیانم، بە خێرایی تێپەڕین
جوانەکان، چ زوو جوانە- مەرگ بوون
شەوانی مەستیم
ڕۆژانی پڕ هەناسەی ساردم
گوندەکانی ڕۆخ جادە
ژنە کورتە بنە بزێوەکە- خانزاد-
برادەرەکانم- کیژو کوڕی درۆ و ڕاستی
چ بە لەزەت بوون
چەند خۆش بوون
ساتەکانی وجودم
ساتێک لەو قاوەخانەو خولەکێکی تر بە سەرقەڵاوە
چەند شەوێک لە باوەشی گوندێک، ناو بەناو لە
شیعرێکی پڕ هەست و ڕەشبین دادەسووتام٠٠ تا
وەک کەشتییەکی تێکشکاو٠٠ گیرسامەوە
لە هێکرا
ئەوەی پێی دەڵێن(هەست)
تاکە چرکەیێک خۆشی
تاڵەموویەک لە جوانی
بە گیانمەوە نەما
لە خاکی پڕ مشک و دووپشک و جرجەکوێرەکەدا
لەدەشتی رزاوەی دەست گوللە تۆپی هەست ساڵەدا
گەڕامەوە نێو تەلبەندەکە
لەم خاکە سوێرو بۆگەنەدا
تا چاو بڕکات

هەر پۆستاڵە
دووپشکە
حەسرەتی ئینسانی گەمژەیە
وڕەی زبل و تانکەرە
شتە جوانەکانم دەگەچلێن
لێرەدا
هەر جوانییە
مەمکی مۆنالیزایە
دێرە شیعری پەرتە
چیلکەدار و وردە بەردی گەرمیانە
عەسرێکی درەنگ دەورەم دەدەن
تێر تێر بۆ جوانەمەرگی خۆمان دەگرین
***
زەردەواڵە·· دووپشک، مێرووله
سەگی برسی·· سەربازی دەبەنگ
لەم ئێوارە پڕ خەمەدا
بە چوار دەوری مەنجەڵێک گۆشتاوی ڕەشدا
خول دەخۆن
تەیرو تواری سەر تەلبەندەکە
وەک خۆم پەست
پەست لە دیمەنی··
فلچەو پۆستاڵ
تورە تورو غارەغار
ئەفسەرو سەرباز
سەرسامین··
تەیرو توار پێشکە راودەنێن
منیش بە قاچمەوە دەیان پلیشێنمەوە
دەترسم

له ترپەی پێ
بۆنی دەم و ددان
پرخەی نوستووان
ئێشکگری شەو
گەرما دەمگرییێنێ
هەستم، جوانیم
هۆشم داگیردەکا
دیکتاتۆرە بێ سۆز٠٠بێ هەست

***

داببارە، ئەی حەسرەت٠٠ بارانی نائومێدی
لەم مەملەکەتە بێ سەردارەی گیانمدا
بە غەیرەز شیعری رەشبین و
پارچە عاردێک و روومەتی ژنێک
چیتر ناشۆیتەوە

مردن
هەمیشە ڕوخسارە جوانەکان بۆ خۆی دەبات

جوان بوون
هەر هەموویان جوان بوون
(دایانا، سامالّ، دالیدا)
یەک لە یەک جوانتر بوون
لە زیواو هەلّێنجرا بوون و
مەمکی مانگیان مژیبوو
جوانەکان..
لە بەهەشتێک تەفرەدران
کە شەیتانەکانیشی قدیس بوون
دۆزەخێکیش لە باوەشی گرتن
سەرجەم سۆزانیەکانی شەریف بوون
***
من بە سەماوە جوانم
بە(دایاناو سامالّ و دالیدا)ەوە جوانتر بووم
ڕۆژەکانم..
بە شەوەکانم گرێ دەدەم
ئەوەی لە بیرم مابێت
چللەی زستان بوو کە لێمان قەوما
دوو مێینەم بە پشتی خۆم داداو..
لە ڕۆژاوای هەولێر دایکەکەیانم تەسلیم
بە خاک کردەوەو وتم:
سوپاس ئا ئەوەتا ئەمانەتەکەت!
***
لەو دیو شووشەبەندی پەنجەرە هەواییەکەوە

جووتێ کوکوختی گرینۆک
لەگەڵ دەسڕێژی براکانا
لەگەڵ هێرشی ئامۆزاکانا . . دەیان ناڵاند
پێش ئەوەی ژنەکەم بمرێ
لە بن تارمەکە
پشیلەیێکی تووکن/ خەپانەتر لە کیژە بچووکەکەم
پاشماوەی سەندەویچی کیژە گەورەکەمی دەخوارد
تف ف . . ئەی شەڕ
لەگەڵ هەر جەولەیەکدا کتێبێک بزر دەکەم
پێش ئەوەی ژنەکەم بمرێ
منداڵە ڕووتەکانی بەردەم مەکتەبەکە
پنجە گیا کورتەکانی دەم گۆماوەکە
ژنە بێ مرادەکانی موجەمەعەکە/ ئەوانەم دەبینی
کە نیازم وابوو بیانکەم بە کەرەستەی ڕۆمانێک و . .
تیایدا فاشیل بووم
جوان بوون
ژنەکەم و دایاناو دالیدا و کوکوختی و پشیلەو
هەر هەموویان جوان بوون
***
شەوێکیان
لەگەڵ یەکەم تۆپ دا
مانگ بزربوو، ئەستێرە سەری خۆی هەڵگرت
تا ئەم ساتەش
ئەگەر بیری هەردووکیان بکەم
کاتێک(زیلان و کاڵێ)دەنوون
تێر سەیریان دەکەم
تا ئەم ساتەش
هەر لە شوقەکەدا

لەو پەنایەی کە بەتانیەکمان لە خۆ لوول دەداو ٠٠
سەیری ئەنتۆنیۆلامان دەکرد
بەرامبەر عامووده چەماوەکە
کە لەبەر ڕۆشنایی گڵۆپە کزەکەیدا
باسی- حرمانات- مان دەکرد
لەوێوە تف ف ئەی شەڕ
لەگەڵ هەر جەولەیەکدا کتێبێک بزر دەکەم

* ناونیشانی شیعرەکە دێرە شیعرێکی پۆل ئێلوارە

گەردۆز

دونیا کۆتایی نەهات
هەڵدێر شەو کوژە
ئەی شەپۆلە گەورەکان راپێچمان دەن
ژنی گەڕۆک
پیاوی چەقیو.. زووبن
تاوێکی تر ڕۆژهەڵدێت
سەربوردەی سووتانی شیعر
بۆ شاری چیرۆک و ڕۆمان دەگێڕتەوە
- من-م داستانی شێلانی رەشەگیا
دەنووسمەوە
هەمیشە بێدار.. بێباک دەنوێ
چاوقوچانێکە...مردن یا شیعر
نیوەشەوە خاتوون خەوی لێ دەهەڕمێ
وەستانێک دەبەخشێتە ئەو ساتانەی
کە وەستانیان پیرۆز تری کردوون
خاتوونێک.. پووش و پەرێز دەسووتێنێ
شووشەو مینای پەنجەدران
خوناوبادان دەکا
گەشت بوو
چەشنی سۆتەکی جگەرەی لالێوی کابرای
ئاشقەبادان..
کۆتایی هات.. بووە خۆڵەمێش
تێنوێتی...دابڕین، نازی چیای ڕووتەن
تاشەبەردی کلۆر، ژنی پیاوانی، پیاوی ژنانی
...کامیان؟
زیخماڵ و وردە بەرد دابەزین
شارێییەکان شۆرانەوە، کێ ماوە؟

مردووه
زیندووه
هەردووکیان دوای نەخۆشی بێ پیاوی بە منەوە نووسان
منی یەکتەن و خڕانی هەردوو بنیادەم
داکوکیژ بە یەکەوە قوڕمان شێلا
ژنە دارکەرەکان بە خامۆشی تێپەڕین
دێنە لام
ئەو بلۆحانەییە کوورەی ڕەژوو
سپیاتی ڕێبەندانیان گەچلاند
ئەوە کامیانە
گۆڕی سەر دونیامە
یا هۆدە بەرژەوو سواخدراوەکەیە!
کوڕێک
ژنێک
کیژەک
پیاوەک٠٠ جیابوونەوە
شەوێکی سارد بیرم کردن
دڵۆپی ئەسرینی سوێر
ڕژایە سەربانی هۆدەکە
لەو گۆماوە ئاو نامبا
بە فریشتان پێ دەکەنم
سێبەر قووڵە٠٠ زەمین ئاوەڕووت
بە تاوانی ئەوپەڕی لەزەت
لەدار دەدرێن
خۆشە بە گوللەی گەرمەوە بناڵێت
لەم چەرخە کێمتێزاوەدا کێ داڵدەم دەدا
ئەی خەمی گچکە
چۆن لە نێوان ئازاری تۆ و ژنە بچوکەکەدا

ڕەوت بکەم
دارمازوو جێمبکەوە
لە ژێر بنچە گیا سڕە لێدراوەکانی ژێر پێت دا
دەنووم
بم٠٠ مژە
هەتا دەبمەوە
ئاو
جێماو
لەگەڵ تارمایی و لەزەتدا دەژیم
تۆ
کوێستان و فێنکایی
گەرمە سێرو بیابان
مەزنیت٠٠ چاوت بەخەوە، کەسکە
بخزێ
بۆ نێو کارەساتی مانەوە
تۆ خوشکە ناوەنجییەکەم نیت
دووبارە٠٠٠ دەبارە هێزێک دەمبێژێ
فڕێمدەداتە ناو گەرووی
ئەشق و تەم و سەرسامی
***
ئەو شەوانەی دەگەڵ پەڵەهەوران شەو لەوەڕم کرد
ترسێکی خۆش و تاریکاییەکی بە لەزەت بوو
کوڕە داخراوەکەشم بینی
بەرەبەیان
بەناو تەمێکی خەستی سپیدارەت دەبوو
بۆ وەردو پاوان و پەرێز دەگریا
واکاریلە و دایک تێکبەربوون
تێکخزان و تێکبەربوونی شتەکان٠٠ دەمژێێنێ

دەڕوانمە بەژنی ئەو شۆڕەبیەی
بە تاقی تەنێ لەدووری گوندی
سەری کردۆتە سەر تاشە بەردێ
گەڵاکانی
وەک تووکی سەرم
دە
وە
ر
ێ
ن

* * *

لەگەڵ بوونما
دەریاکەوتەدوان
- ئەو ئافرەتەی تەنیاو نەزۆکە، لە لێواری جگەرەکێشێ
- ئەو نوسەرەی دەنێو پاپۆڕێکی بازرگانیدا خزمەتکارە
بیان ناسە

* * *

وا گەییمە سێبەری خۆم
بۆ ئەوەی مێژوو راچلەکێ... دەیگێڕمەوە
ئاسۆس=بە حەزرەت بوو لەگەڵ داهاتنی سەرپەڵەی
خڕ ساڵێک.. لە گوندێکی نزیکەشار سەیری
منارەو قەڵا بکات... نەیبینی
جیهاد= پێشنیازی کرد جوانیپەرستان

کۆنگرەیەک بەستن.. شار بە دەریان کرد
چەندان ئەستێرەم ماچکرد
ئێستا هەست دەکەم..هەم
کاتی خۆی ئەوەندەم رامبۆ خوێندەوە

تا تۆ هاتیت
من و دنیاو رامبۆت
به یەکەوە خوێندەوە
ژنە دراوسێکەمان
شەوان دەم خاتە نێو دەمی هەتیوەکەی
فرمێسکەکانی
پێش ئەوەی بکەونە خوارەوە
بۆ دواجار
ماچێکی گەرمی چاوەکان دەکەن
دایکێ بمخوێنە
لە تاریکترین کونجی دڵتا
بە دوای ئەو -ایقاع-ە پڕ جۆشەدا دەگەڕێم
کە بمخاتە هەلەکە سەما
خورشتمان تێ کەوت
خۆت لە تەنکاوەکە داوە؟
بسووتێ
خۆڵەمێشی جەستەت چێژە
ماچمکە
بەسەر گیانی لەخۆ بوردووی گردان دا
بمگێڕە
رزگار.. چەندت خۆشدەویستێ
ئەو چرکانەی برووسکە بوون
لە هەناوتیان دەدا
ئەو ژنانەی رەشئەسمەربوون
سمتیان خڕبوو
چاویان مۆن بوو
ئەو شێتەی زۆری جگەرە دەکێشا
کاتی خۆی ناوی- هۆشمەند- بوو

وابووین بە–یەک– تێمهەڵدەن
جادەیێ هەیە بمقۆزێتەوە
هات
وەکو ئەو جوانە پڕ مێیناتیەی
بە دیل دەگیرێ
وەکو ئەو زێیە دوورەی
لە گوندێکی دووردا مەلەی تێدا دەکەین

* * *

وتیان دایکت مرد
بە ماتیەکەوە
سەیری حەشاماتەکەی کرد
باران
کۆڵێ خەمی دی بۆ هێنا
کیژە٠٠ خزایە نێو چەمەکە
با نەترسێت٠٠ ناچیت بەدوایا
تۆ٠٠دوریان
کیژە٠٠ چەم، کامەیان خامۆشترە
ئەولاپاڵەی کە بەفر نایگرێتەوە
یان گۆڕەکەت
با بکوڵێین
لە ڕۆژێکی کورتی بەفرانبار
یا شەوێکی روحسوکی گوڵان
قیرۆسیاش لە گەردوون
هەمووی دەبێتە زریان
یا هەویەشەو

***

دیسان روانینە، توانەوەیە
بەفروباران پێشوونمی هەڵگرتووە

وەک مردنی نێو ژیانم، دیسان
شەقاوی لەرزۆکاوی
ڕوەو کەوڕونزاری تەماوی٠٠٠دەهاوێم
ئەی مردنی پڕ خۆشی
کەی دێیت
شتەکان
کەمێک غەریبتر لە ڕوانینەکانی ئەوسام
دێنە نێو ناخمەوە
لێرانەدا٠٠٠مەزنتر
نەک نازدارتر
لە چێشتەنگاوان ڕادەمێنم
هاوئازارن
وشکبوونەوە لێرانە
تەڕبوونەوە لەوێ
ژیان
مردن٠٠وێکدەچن
ئەی خواوەندی گەورە
با لەیەک بچین
گیانم باوێژە
دووجەستەی تواوەو تێکئالاو
بەسەریا هەڵدەگەڕێن
لەگەڵ برای جوانپەرستما
ئێوارەیێک دەسووتێین
چرکەیێ بەر لەوەی
یەگجارەی بچمە ناو هیـچەوە
چاوەکانم
لەجیاتی دایکم
خوشکم

دەزگیرانم
ژنێکی لادەر...شێتێکی سەرجادە
ماچیان دەکات
زۆران
وەکو جاران
چاوەڕوانی هەڵپەڕینە شێتانیەکەم دەکەن
دەشبینم
خەونە یاوەئاگام
پاش ئەوەی رۆژ
لەسەر دوندی شاخەکە وەستا
کڕنووشی برد
خۆی بەم چۆلەوانی یە ناساند
دۆمەکان
دوای ماندووبوونێکی بێ ئاکام
لای من نیوە ڕۆژەیان کرد
قەوماوە
ماتی یە
خامۆشی یە
یا میهرەبانی یەزدانە
بەم ناوەختە
بەسەر لاشان و لا ملی ئەم هەرێمەدا
پەخشبووە
دۆستەدوژمنە
سۆزێکی مەزن...(رقێکی ئەستوور)
دەخاتە دڵمەوە
ناترسم(تەمەنم خۆڵەمێشە)
پێشی خەوتنان
-ژنێک- بەسەر سپیاتیدا دەیرشێنێ

کێ بەشداری ئەم حاڵەتەم دەکا
بەفر٠٠لە خۆی سپیتر
گەرمتر
بمان نەخشێنێ، بسووتێنین
برەنجێنین
ماتیە
خامۆشیە
دۆستە
دوژمنە
یەزدانە
سۆزە
ژنە
رقە
عەشقە یا نیو پێکی هەڵبزرکاوە
نۆشی دەکەم
ئەمرۆ پێنجەشەممەیە
زیاد لە جاران غەریبیم هەڵدەستێ
تەیروتوار
وەلای کۆنە هەواران تێدەپەرن
-پانەسەر-
شاخە هاودەمەکەی جارانم
دوور٠٠دوور
دەنیۆتەمێکی رووندا دیارە
بۆنی عاردی گەرم دەکەم
بوومە هەوری گرمۆڵەبووی قەد چیا
پێیوە راهاتووین- لێکتر نابینەوە
تا گەو دۆزێکی تر خودێت لەگەڵ

من هەمیشە لەوێوە دێم

بۆ سامال٠٠كە شەش ساڵ و شەش مانگ كۆی
كردمەوەو لە هیكڕاش پەرش و بڵاوی كردمەوە

ژن و پیاوێكی چاخی بەردین بووین
بە گژوگیا عەورەتی خۆمان دادەپۆشی
لە بنیادەمی ئەشكەوتەكەی تەنیشتمان دەترساین
لە شەڕێك سەردەكەوتین و
لە چواران دەمان دۆڕاند
حەسرەتمان دەكرۆژت و
بێزاریمان هەڵدەمژی
لە ناكاو
بە كۆڵێك یەئسی وجودیانەوە
تێك دەئاڵاین٠٠
تێك دەئاڵاین و بە هەناسەی هەمیشە ساردو
گەرمەوە
كوللەیەكی خۆڵەمێشیمان بۆ(زیلان و كاڵێ) دروست
دەكرد
***
دەبووایە هەر چوار فەسڵ
لە تەقسێكی گریاناویدا خۆمان بنێژین
هاوینمان بە پاییزو
زستانمان بە بەهار دەسپارد
لە كۆتایی دا تێر تێر بۆ جوانە مەرگی خۆمان
سیروانێكمان لە فرمێسك دروست دەكرد
***
نازانم

نه ئێوارەیەکی ساردی کانوونی یەکەم بوو
نه عەسرێکی درەنگی حوزەیران بوو
نه جومعەیەکی پڕ لە پەستی و بێزاری بوو
نه سێ شەممەیەکی نەگریز بوو
پێی وتم:
- چەند بەمێرسۆ- یە غەریبەکەی کامۆ دەچی
***
لە حەوشەکەدا
دووجار کراسی سپی لەبەر کرد
جارێکیان بۆ من و
ئەویتریش بۆ قەبر
***
لە شوقەی ژمارە-ج١٢-ەوە
کە بەردەوام
چاوی گەشی ڕۆژو
دڵەلاوازو پڕ ئەڤینەکەی مانگمان لێوە دیاربوو
دووبالیفی سەر سیسەمەکەمان
یەکیان شیعرو ئەویتر ڕۆمان
لەو گوندانەی
کە ئەزموونە فەشەلەکانی خۆمان تێدا دەشاردەوە
لە تەبەشی ئەو کوڕە قۆزانەی
کە یا شەهیدن.. یا لە مەنفان
من هەمیشە لەوێوە دێم
لەوێ..
وەک کوڕە قەرەجێکی کاکۆڵ قوت
لەسەر جەستە لاوازەکەی
زۆربایانە سەمام دەکردو
ئاوی بەسەرا دەڕژاندم

من هەمیشە لەوێوە دێم
لەوێ
فێری ئەوەبووین
چۆن(سەد ساڵ لە دوورە پەرێزی) بژین و
لە چەرخی خۆکوژی و تاعون دا
یەکترمان خۆش بووێت
لەوێ
هەندێ سپێدە
وەک- گریگۆری سامسا- مەسخ دەبووین و
ئێوارە
لە پاکژگەکەی دانتی دا
خاوێن دەبووینەوە
من..
هەمیشە لەوێوە دێم

دژە دیمەن

* خۆم

مامۆستاییێکی بۆینباخ لە ملی پۆشتە
ئەوە من نیم
ڕۆژنامەنووسێکی جانتا لە بن هەنگڵی زمان لووس
حاشا ئەوە من نیم
فەرمانبەرێکی وێڵ بە دوای تەرفیع و عەلاوە
ئەوە هەر من نیم
جگەرە کێشێکی ڕاڕای لە شیعرا فاشیل
بگرە
ئەوە منم و داوای قەرزەکەت بکە.

* زیلان

- بابە
* ئۆ باب
- بابە تەلەفزیۆن یەعنی چی؟
* یەعنی ئەفلام کارتۆن و زوم زوم و ئەنتۆنێلا
- جەریدە یەعنی چی؟
* یەعنی ڕەسم و بەبەو بەعە!
-ئەدی بابە شەڕ یەعنی چی؟

* بەیانە شێت

ڕقی لە لافیتەیە
دەیدڕێنێ، دەیکا بەسەرپۆش و دیزداشە

بەیان ژیرە
درکی بەوە کردووە کە لافیتە
درۆیە
ساختەیە
فێڵە

* کچ

ئاوریشم
بوایە
دەبوو بە شاڵی شاژن
ئاوبوایە
خۆمان پێ بسمیل دەکرد
کۆنە پێشمەرگەش بوایە
تێکۆشانی بایی ڕۆمانێکی دەکرد
کچ تیشکە
کەی بەدەست گیرا ئەوسا تێی دەگەین.

* گوڵ

ژنە تازەکەم:
- ئەرێ پیاوەکە چەپکێ گوڵی سوور بۆ تەلەفزیۆنەکە ناکڕی؟
کیژە بچوکەکەم:
- بابە ڕەسمی گوڵێکم بۆ بکە!
تەلەبەیەکی دراوسێمان:
- مامۆستا ئینشایێکم دەربارەی گوڵ بۆ بنووسە
هەرسێکتان ببوورن
لە وڵاتێکدا

که گوڵ تیایدا سووتێندرابێ
ئەتک کرابێ
خەسێندرابێ
چۆن ڕەسمی گوڵ بکەم
گوڵ بکرم
له گوڵ بدوێم؟

* ئازاد شەوقی

تۆ بڵێیی سروشت ئەوەندە جوان بێت؟

* گێژەن

شەممە: بۆ درۆ
یەکشەممە: بۆ درۆ
دووشەممە: بۆ درۆ
سێ شەممە: بۆ درۆ
چوارشەممە: بۆ درۆ
پێنجشەممە: بۆ سەرقەبران
جومعە: بۆ ژنەکانمان

* نوێپۆشی کۆنەخواز

سەعاتەکەی سویسری یە
قاتەکەی فڕەنسی یە
ساقۆیەکەی ئینگلیزی یە
قەمسەلەکەی ئەڵمانی یە

مەشروبەکەی ڕووسی یە
چرووتەکەی ئەمەریکی یە
کەچی ڕقی لە ژان ژینێ، رامبۆ، نالی، ستریندبرگ، ڤالیزی، ئەدۆنیس دیستۆڤسکی یە.

* دەجال

ژنێکی جگەرەکێش بوایە
دەبووە چەپکێ یادگار
سەرکردەیەکی ئازابوایە
لە دەرسی مێژوو باسی دەکرا
پایپ بەلێوێکی عەجاییبیش بووا
بۆ پروپاگەندە یەکاویەک بوو
بەڵام ئەمە دەجالە دەجال
نەدەکەوێتە بەر بینین
نەخانەی هیچ پێناسەیێک.

* جانتا

دۆلاری تێدا دەئاخنرێ
پڕ دەکرێ لە مایۆ و ستیان و سێت نەوم
جێگای دەمانچەی کاتیم و TNT یشی تیادەبێتەوە
جانتا
تەژی دەکرێت لەوێسکی و حەشیشە
ئاخ خ ٠٠ئەی جانتای شیعرەکانم
نازانم لە چ وێستگەیێک لەبیرم کردی!

* وەرز

زستان: پەڵەی داو یەکترمان کوشت
بەهار: ماست پەیدابوو یەکترمان کوشت
هاوین: ترێ پێگەیی یەکترما کوشت
پایز: گەڵا وەری یەکترمان کوشت
گرنگ ئەوەیە وەرز بنێژین

* دۆڕان

پار: سەلاجەکەیان فرۆشت
پێرار: تەلەفزیۆنەکەیان
بەسترپێرار: رایەخەکەیان
ئەمساڵ: رادیۆ و موسەجیلەکەیان
بۆ ناموسیش خوا کەریمە

* ئێکسپایەر

پەنیری کیری، ماسی سەردین
ریگن، کاسترۆ ئێکسایەر بوون
لە کوردستانیش
درۆ و سیاسەت مەفعولیان تا ئەبەدە.

* سەعات

هەشت و نیو: دیلەکان ئازاد دەکرێن
دەوبیست: بوترس غالی سەفەر دەکا
نۆ: بۆرسەی شێخەڵڵا دەکرێتەوە

یازدە: تەقە دەست پێدەکات

یەک و نیو: دزەکان دابەش دەبن
دوو: ڕێککەوتنی ستراتیژی مۆر دەکرێ
نوێژی نیوەڕۆ: بلدۆزەر ئاودیو دەکرێ
گرنگ ئەوەیە زەمەن بکوژین.

* مێژوو

نە نووسراوەکانی تۆینبی یە
نە چەند جزو بەندەکەی عەبدولڕەزاق حوسەینی یە
نە- کفاحی- هیتلەرە
نەکتێبەکانی دکتۆر کەمال مەزهەرە
مێژوو دوو وشەیە
کیمیا- ئەنفال

* سۆندە

لە باخچەی ساوایاندا
چیمەن ئاو دەدات و زارۆکان ئاوپژێن دەکات
لە خەستەخانەکاندا
میزی نەخۆشی پێدا دەڕوات
سۆندە
لە ئەمن و ئیستیخبارات
مرۆڤی پێ دارکاری دەکرێت
سۆندە
وەکو بنیادەم ئینتیهازی و سێ ڕووە.

* قەڵەم

ڕۆمان و قەسیدەی گەورەی پێ نووسراوە
ئیمزای جۆرەها خیانەتی پێ کراوە
ئینسانی مەزنی خستۆتە بەر پەتی سێدارە
وڵاتی منی کردووە بە چوار پارچەو
سەربەخۆییشی داوە بە کوێت و ڤاتیکان
جاڕی مافی مرۆڤ بە قەڵەم نووسراوە
ئای قەڵەم
شەریفێکی چەند نەمری
ئەخلاق سزێکی چەند گەورەی.

* کلاشینکۆف

لە جەنگەڵەکان
هێمای ورەو نەبەزین بوو
لە شاخەکان
رەمزی وجود وکەرامەت بوو
مخابن کلاشینکۆف
ئیستا ئارمی ڕێکخراوی وڵاتفرۆش و قەحپەکانی.

تەڵعەت تاهیر

بۆ دەنووسم؟

تەڵعەت تاهیر

کە دەنووسیت وەک ئەوە وایە، تریفە پێت بڵێ: بە یارمەتیت مانگ دەیەوێت بتناسێ!

نووسین بە گشتی و شیعر بە تایبەتی پرۆسەی چوونە ئایندەیەو پەڕینەوەیە لە دیارەوە بۆ نادیار، ئایندەش زەمبیلەیەکە خەونی تیا خەوتووە بە پێچەوانەی رابردوو کە گۆڕێکەو واقیعی تیا راکشاوە. ئەگەر(شیعر/ئاینده) نەبێ جورئەت ناکەی بپرسی ئایا شوێن پێی مەڕیش نووسین نییە، نووسینێکی بێ وشە؟

یەک بە خۆم لە شیعرەوە زانیم لەلای نابیناێک دیتنی ژنێک و دارتەلێک وەک یەکن، لەلای گوێگرانێک، حەزی بیستن مانای تەشەرێک و سوپاسێک دەشارێتەوە، من لە شیعرەوە زانیم کە پێویستە مرۆڤ رێزی ئەوە بگرێت کە دووپشکیش لۆژیکی خۆی هەیە.

لە شیعرەوە دیقەتی زۆر شتی سەیرم دا ٠٠ بۆ نموونە هەستم کرد کە کەڵەشێر عاشق نییە و دڵنیابم لەوەی کە مریشک لە عاتیفەی کەڵەشێر بە گومانە، چونکە کەڵەشێر پەلەوەرێکی مولتەزیمەو لە ساتی بانگدانی دواناکەوێ لە کاتێکدا عاشق باوەڕی بە ئیلتیزام نییە. لە شیعرەوە دیقەتی شتی ئەوتۆم دا کە ناکرێ بیانووسمەوە لەوانە بۆ دەست و پێ و دەم و چاوی مرۆڤ نازیان هەڵگیراوە لە کاتێکدا کەس رێزی قۆڵنجی خۆی ناگرێ، کەس غەریبی قۆڵنجی خۆشەویستەکەی ناکات!؟

یان بۆچی پرتەقاڵ و لیمۆ هەنجیر نازیان هەڵدەگیرێ و پاک دەکرێنەوەو لە واجیهەی دوکاندا دایدەنێن کەچی باینجان لەوسەر کەوتووەو فەردەیەکی تەڕی بە ئیهمالی بەسەردا دراوە بۆ کەس بیر لە باینجان ناکاتەوە؟! بۆ کەس کیلۆیەک بۆ منداڵەکانی ناباتەوە؟! لە کاتێکدا پرتەقاڵ هەڵدەگیرێ و لیمۆ بە دیاری دەبرێت، تەحەدا دەکەم تاوەکو ئێستا بێجگە لە میوە ناز هەڵگیراوەکان باینجان خەستەخانەیەکی بینیبێ و کەس لەسەردانی چوارشەموواندا بۆ نەخۆشێکی خزمیان کڕیبێتی.

من بۆ ئەوە دەنووسم خەون بە عەرد ببەستمەوە، شیعر لێناگەڕێ ساڵێکە ددانێکی کلۆرم بکێشم، چونکە دەزانم ئەمجادی هاڕینی خۆی هەیە، کاتێک بەردێک دەجوڵێنم دوودڵم لەوەی ئایا حەزی لێیە یان نا؟

کە رەهەندێکی دیکە دەدەمە ئاو دەزانم غەدرێکی دیکەی لێ دەکەم، چونکە غەدری یەکەم تێگەیشتنە ئاسایی یە کە بۆ ئاو٠٠٠ نازانم، خۆ رەنگە ئەم جۆرە بیرکردنەوەیەش غەدرێکی دیکە بێت؟!

ساتێک پێش هاتنی وەرزی ڤەرجیل

له تۆوه وشەیەک بەس بوو
بەم پەیڤە نهێنییەکە تەڕ دەکەم و
له مەمکی نەگوتنت دەکەمەوه، مووەشەحە پشدەری یەکە
حیکمەتێکی سوونەتکراوه ئەم سەرەتایه
بێ کەڵکە بۆ ئەو لەحزانەی
له پاقڕگەی هەیوانی گوڵدا
زەمەنمان به ماچ دەپێوا‌و
شوێنیش به وڕێنەکانی (فاوست)
بیاتریس...
ئەڤینی هەڵمە واملێدەکا بڵێم
شەونم موقەدەسەو
ئیهانه کردنی ئاو له خواردنەوەیەتی
ناچارم به گەشبینیت بشوبهێنم
دەنا زەمان بەدەفر دەچوێنم
دەفرێک قومێ له گوڵە شەهلاکان ناگرێته خۆی
دەفرێک جێگای چۆڕێ سێبەر نییه
سێبەرەکانی فیردەوس
سێبەرەکانی مەحەبەت
بیاتریس
من له دۆزەخی گوماندا
چەند پرسیارم به گڕ پێ دەشوێتەوه؟
له پرسەی بەسەراب بوونی چەند نزا- دانیشم و
بڵێم - خۆتان خۆش-؟
وێڕای نەجورئەتی-با-م نییه
دەنا لەم وڕێنه نازەنینه
تۆم یەکالآ دەکردەوەو

دەمدرکاند خۆخی یان هەرمێی!
پێم باشە خۆم کۆکەمەوە
پێم باشە هێور ببمەوە
دیقەتی جوانییەکان بدەم و
خەریکی وشک کردنەوەی بامییەکانی مراق بم!
پاشان وا نەکەم لە مانای موناجات ناگەم و
نازی سپێدەم پێ راناگیرێ!
بیاتریس..
بە پەلکی گوڵە ئەناناسەکانی فیرەوس
دەنکی زیخی ئەو وەسفە نارێکانە لە سپێنەی چاوم دەربێنە
تا ئەو چاوانە نەناسم گوڵەکان دەکەن بە بەرد
با ئەو چاوانە بناسم بەردەکان دەکەن بە گوڵ بیاتریس
ئەو گرفتە ئیبلیسیانەم لێ دوورخەوە
با بە حیکمەتی یادگاری یە نوورانی یەکان باوەڕبێنم
ڤەرجیلی من وتەی غەرانیقی سەروو نییە
ڤەرجیلی من وتەی غەرانیقی خواروو نییە
لە تۆوە وشەیەک بەس
وشەیەک بەس بوو بیاتریس
وشەیەک بتوانێ بڵێ:
سێوێک ئەوەندەی دەهێنا ؟!

سرووديكی ديكەی سولەيمان

«يا اختي يا عروسي، حبك بئر مياه حية، وجداول دافقة»
(نشيد الانشاد)

-١-

وەک شوێن پێی چۆلەکە لەسەر قوڕ
بەڵقیسم، ورد ورد دەدوێ
مەخابن نووسین تۆڕێکی درشتەو
ماسی وردی پێ ناگیرێ!

-٢-

پەپوولە نامە بۆ گوڵ دەنووسێ بە ڕەنگ
گوڵ تەنها زمانی بۆن دەزانێ

-٣-

هەور زۆر زانە
تا هەڵم بە بارمتە نەگرێ
باران ئازاد ناکات

-٤-

شەمشەمە کوێرە عاشقی شەو نییە
ڕوانگەیەکی تری بۆ ڕۆشنایی هەیە، ئێمە نایزانین!

-٥-

أ -جێتهێشتم گلەیی ناکەم
تۆ ئەسڵت ئاوە
کەواتە یەکێ لە خووەکانت هەڵمە

ب- جێمهێشتی گلەیی مەکە
من ئەسڵم خۆڵە
کردنیش سێکساندنی خۆڵ و خۆڵە

-٦-

پێدەچێ گوڵەبەڕۆژە
قاسیدی شەو بێ
بەڕۆژ چاودێری ڕۆژ بکات
شەوێ بۆ شەوی بگێڕێتەوە

-٧-

خۆرنشین مێزی گفتوگۆی زەردو ڕەشە
ئێوارە لەوەتەی هەیە، دەیەوێت ئاشتیان بکاتەوە
مەلاش بانگ دەدا
«خودا گەورەیە»

-٨-

أ- ڕەنگە گەڵا پرچ بێ، پایز بۆ هاوین بیبڕێ
ب- ڕەنگە گەڵا بەرگ بێ،
پایز بۆ زستان ڕووت بێتەوە

-٩-

دڕکی چڵەکان لە نامە گۆڕینەوەدا
بە چ ئابڕوویێک ناونیشانیان دەنووسن؟!

-١٠-

شەونمیش دەخەوێ
بەڵام ئەوکاتەی خۆر بەخەبەردێ

-١١-

أ- تۆ گۆرانیت--لە-با- نزیک بە
دەبیتە سروودی دارستان
ب- تۆ ئاویت.. لە تیشک دووربە
راستە نهێنییەکانی ڕۆشنایی دەبەیتەوە
بەڵام هەڵم پیربوونتە

-١٢-

ئەگەر-با- یاداشتی بنووسێتەوە
دەبێ چەند درەخت لەسەر نامووس
ببێتە شەڕیان؟

-١٣-

بەدرێژایی مێژوو رەنگی ئاسمانی لەخۆ بایی بووە
بە درێژایی مێژوو رەنگی خاکی گاڵتەی پێ دەکا

-١٤-

بەزەیی مرۆڤ بۆ ئاژەڵ ئەوەیە: چەند بێ پرسیارە
بەزەیی ئاژەڵ بۆ مرۆڤ ئەوەیە: چەند بێ وەڵامە

-١٥-

بەزەیی باڵندە بۆ کرم ئەوەیە: چەند کورت بینە
بەزەیی کرم بۆباڵندە ئەوەیە: چەند بێ دڵنەواییە

-١٦-

زۆرترین مارەیی
ئادەم بەخشی: بەهەشت

-١٧-

بەلقیس پێی گوتم:
ئێوارانت بۆ ئەوە هەڵگرە
بەدرەخت بڵێی: مەمنوون
لەسێبەرەوە برۆ جەستە
لە تەماشاوە برۆ بینین
جوانترین ماڵی روونی بە، بەڵام، روونییێکی ئاڵۆز
جوانترین ماڵی ئاڵۆزی بە، بەڵام ئاڵۆزییێکی روون
خەریکی هەڵفڕاندنی ئەو چۆلەکانەبە
کە لە ئاسمانەوە جەستە ئەسمەرەکەی من بەگەنم تێدەگەن و دەنووک لە شان و ملم دەگرن!
دنیاش پێ گوتم: لەش، پیربوون و نەخۆشی و مردن، رۆح، زنجیرێکە ترس بە دڵ دەبەستێتەوە.

لە بەردەم سێوەکەی بۆدلێردا

-١-

دوای خوێندنەوەی -با-
باوەڕت بە باران هێنا کە منداڵیی ئاوەو
میوانێکی ئازیزە بۆ ئەو درەختانەی بێچووە گەڵاکانیان دژونن
لەو دیو دارستانێک لە مەجاز دەتبینم
بەدیار سوحاقییەتی خەفەتەکانەوە
ئاڵۆزتر لە ڕوونی
روونتر لە ئاڵۆزی
دەنگت بە هەڵم دەشۆیت و
بەو گوڵەش دەڵێی- کە ناوی ناهێنم-
«ئاگر شوێنێک ناسوتێنی فرمێسکی بەرکەوتبێ-

-٢-

تۆ کە پیشەت گۆرانی گوتنە بۆ لۆچەکانی فەرهاد
تینوێتیت بەچی دەشکێ؟
دەست درێژکە،
شەریانی جۆگەلەیێ لە کانی راکێشەو هەڵیمژە
برسێتیت بەچی دەشکێ؟
فەقیر.. نانێ لە قەیسی بخۆ و
پێی پەپوولەیێ بکرۆژە
من ئەوەت پێ دەڵێم کە خەون گوتی؛
نەک سروشتی توخمەکان

-٣-

نیشتەجێی ماڵی پرسیاریت
کە وەڵام دەرگات لێ دەگرێ
لە پەنجەرەی گومانێکەوە
دەچیتە دەرەوە

-٤-

حەرفی-ڕ
بگرە دەست و مەعنا بەخەبەر بێنە
چی بڵێینە ئەو منداڵەی
یەخەمان دەگرێ،
پێنج دیناری ئاسنی
بۆ بکەینە خەندەیەکی کاغەز؟
بە مەعنا بڵێ:
مەعقوڵ نییە مووەکانمان لە سپی بووندا
ئەو هەموو رەهەندە بدەنە سپێدە!
مەعقوڵ نیە فرمێسکەکان،

ئەو هەموو مەفهومە بدەنە باران!

-٥-

من بەو کوژانەوەیە
بە سپیم گوت گلەییم هەیە
ئەگەر مانات رووتبوونەوەیە دەفەرموو:
تام، بۆن رەنگ... کچێنی ئاوە
بۆ دەسگیرانێک هەڵیگرتووە نایناسم؟
تۆ بەو داگیرسانە
شەوت بریندار کرد؛
نەتزانی رەش مێیینەی تاریکی یە؟
رەش رۆحدانی پرتەقاڵییە لە خۆرنشین دا؟
رەش بەستە زمانە
بە منداڵیی ئەویش رەنگ بوو
بە بوختانی ڕۆشنایی ئاو لە ماڵەکەی دەریکرد!

ئەنوەر مەسیفی

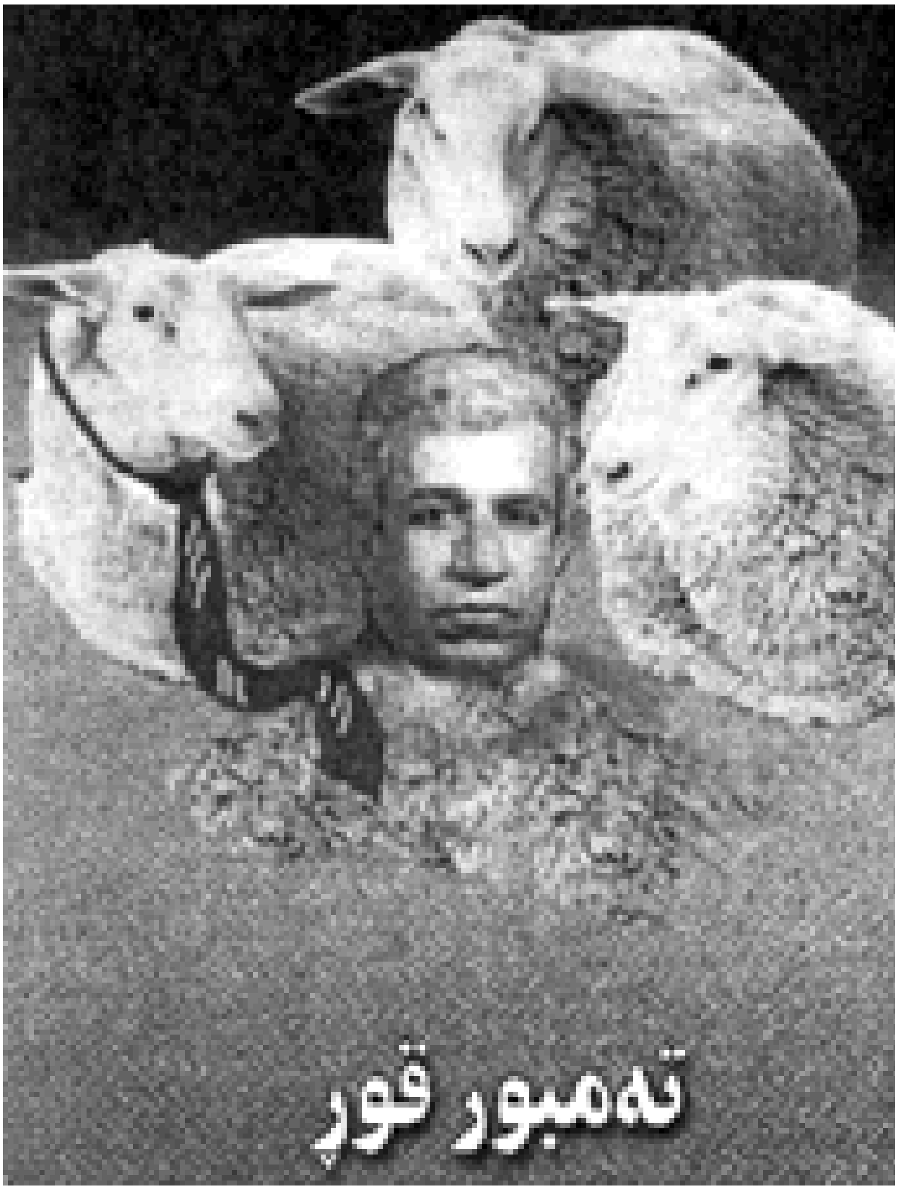

زەنگێ
بۆ ئەو كەسەی دەمخوێنێتەوە

ئەنوەر مەسیفی

شیعر مەعبەدی زمانەو بەجێ هێشتنی گەمەی سێوەكانەو مانایەكی دیكەی فەلسەفەی ئایینەكانەو ئەدەبێكی ساحیرانەیەو مەمكێكی بە ڕدێنەو ماناكانی شیعر زەمەنی نییەو مانای كتێبانی نییەو جیابوونەوەیەو بۆیە خۆی لە فۆرمێكی گران هەڵدەكێشێ و پرسیارەكانی شیعریش لە فۆرمەكەی دایەو ئەو فۆرمەی كە بەردەوام مووی زمانێكی روحانی دەداو بە بەردەوامیش لە كەونی ماندوو جیادەبێتەوەو درەختیش نییە بەر لەعنەتی شوێن كەوتبێ و هەوای مێژووش نییە زەمەن زیندانی بكاو ئایینەو ئایینیش پرسیارەو ئایاو ئایاو ئایاو لای شیعر زەوی هەموو وەختێ خڕ نییەو هەندێ جار ئاسمانیشی لەلا لە زیندانێك گچكە ترەو شیعر فۆرمەو فۆرمیش گەمەی ساحیرانەی مەعبەدی زمانەو لای شیعر پەری رەشیش هەیەو كریستاڵی ناشیرینیش هەیەو كەواتە ئەی خوێنەری گوناحی شیعرو ئەی لە شیعر گوناحتر ئەگەر ویستت لەمەودوا شیعری ئەنوەر مەسیفی بخوێنیتەوە وەكو ئایین بیخوێنەوە چونكە ئەنوەر مەسیفی بەزمانی ئایین فۆرم بۆ شیعر لە پرسیارەكان دروست دەكاو ئایینیش پرسیارەو ئایاو ئایاو ئایا لەكەیەوە شیعر جیابوونەوەیەو لەكەیەوە مەعبەدی جوانی شیعر پڕسێركی زمان بووە؟

لەوكاتەی كە شیعر توانی دەریایەك لە ئیحا لەناو ئایین هەڵبكێشێ و لەوكاتەی كە شیعر توانی فوو لە قاڵبەكانی مانا بكاو لەوكاتەی كە شیعر توانی فۆرمی گرانی خۆی لەبەر بتە نەتاشراوەكانی بكاو لەكەیەوە شیعر ئایینە؟ لەوكاتەی كە توانی خۆی لە ئایاو ئایاو ئایا كانی سێركی فۆرم وەربدا.

١٩٩٨/١/٧

هەولێر

دا

ئایین لە هێسکی ئەو ژنەی زۆر پێدەکەنێ دەدا
ئایین ساقۆی پیری دێربیابان
بە ئاسنباخ دادەدا
دا لەو خوێیەی ئایینم لەبن نا
دا لە دارستانە قەبرستانیەکان
دا لە ماینە موو زستانیەکان
دا لە لەشکری بەتاڵ
دا لە ئایینی پاش بادا
پیری دێر بیابان
ساقۆی دێشێ
هێسکی ئەو ژنەی زۆر پێدەکەنێ مووی دا
لەناو پەنجەرە شکاوەکەم دارستانی بودا
لەناو پەنجەرە شکاوەکەم
کیژی مەمک ژن لە ئایین وەردرا
لەناو پەنجەرە شکاوەکەم گای کەسک کا
لە دارستانی بودادەدا
لەناو پەنجەرە شکاوەکەم دابوودابا
گیا ساردی شاردەوە لە پاشان با
سەمای ژنی پێ لە دێرێ
منی بەلم بە گیاناوەنا
لە پاشان ساقۆی گێچی
لەبەر بارانی بەتاڵ دانا
پاش سەمای ژنی پێ لە دێرێ
گیای لە خوێیەکانی با
لەشکری بەتاڵی لەناو بەجێما
لەناو ژنەباغەکان

خواییم لە ساقۆی گێچی وەرا
لە پاشان دادادا
گیا ساردی شاردەوە بانەشکا
ساقۆ گێچ لەناو خوێ بەجێما
لەناو خوێیەکانی با
ئەو ژنەی گوایە لە من باشتر ئاوو هەوا دەناسێ
کەونی لە دێرێ دەرکرد
لە دێرێ لەشکری چۆل کا
لە من سەما
لە ژنی لە دێرێ خوێیەکانی با
لە ساقۆ گێچ کەونی پێش پەیدابوونی دا
دا لە ژنە باغەکان
دا لە بەتاڵی
هەندێ لەو بارانەی لەشکریشی ترساند
لە بەتاڵی لە باڵە بەردەکانم دەدا
ژنی دێرێ خۆی بە من ناشوا
مووەکانم لەشەڕ وەرین
دا لەو ئاوەی دەستە خوێیەکانی پڕ گیا دەکردم
دا لە باڵە بەردەکانم
هەندێ لەو بارانەی لەشکریشی ترساند
لە بەتاڵی لە باڵە بەردەکان دەدا
ژنی دێرێ خۆی ناشوا
مووەکانی لەشەڕ وەرین
دا لەو ئاوەی دەستەخوێیەکانی پڕ گیا کرد
دا لە باڵە بەردەکانی
هەندێ لەو بارانەی لەشکریشی ترساند
لە بەتاڵی لە ژنە باغەکان دەدا
دا لە ژنی لە دێرێ

دا لە باران
دا
لای دارستانە قەبرستانیەکان نا
دارستانە قەبرستانیەکان
لەماینە moozستانیەکان
دەچۆڕێنەوە ناودا
لای دارستانە قەبرستانیەکان نا
دارستانە قەبرستانیەکان
لە ژنە ساقۆبیەکان
دەچۆڕێنەوە ناودا
لای ماینە moozستانیەکان نا
ماینە موو زستانیەکان
لە ژنە ساقۆبیەکان
دەچۆڕێنەوە ناودا
لای ماینە moozستانیەکان نا
ماینە moozستانیەکان
لەدارستانە قەبرستانیەکان
دەچۆڕێنەوەناودا
لای ژنە ساقۆبیەکان نا
ژنە ساقۆبیەکان
لە ماینە moozستانیەکان
دەچۆڕێنەوە ناودا
لای ژنە ساقۆبیەکان نا
ژنە ساقۆبیەکان
لە دارستانە قەبرستانیەکان
دەچۆڕێنەوە ناودا
لە دێرێ باڵندە قوڕەکانی
سەر تەرمەکانی سەمام بەردەبنەوە ناودا

لەناو گۆمە خوێی سارد
ژنی چاوپڕگیای گەرم دێنە دەرێ
لەسەر کتێبە گێچەکانی ئادەم دادەنیشن
ئاو بەهێسکی سیحر دادەکەن
لە پاشان لەپە چیمەنتۆیان رادەوەشێننە مانگ
ژنی چاوپڕگیای گەرم بەردەوام
لەناو گۆمە خوێی سارد دێنە دەرێ
کتێبە گێچەکانی ئادەم
لە گای خوێ باردەکەن
کۆترە خورییەکانی
سەرلکە بەردان دەفڕێن
لە پاشان لەپە چیمەنتۆیان
رادەوەشێننەوە مانگ
تیاترۆی پیانۆ توتیا
لەسەر توتیای گەرم
پیاوە مردووەکانی خۆی دەشوا
تیاترۆی پیانۆ توتیا سروود
دا
دا
توتیا جل و بەرگی ئایینی لەشکری کەونی
ناو جامخانەی دەرکە بەردمە
لە دێرێ پیانۆمان لێ دەدا
قەشە ساقۆ دارستانیەکان
خۆیان لە خوێیەکانی با هەڵکێشا
گا لە لەشکری بەتاڵ ترسا
ژنە بیابانیە گێچەکان
خۆیان لە ئایینی پاش با هەڵکێشا
لەشکری بەتاڵ لەگا ترسا

قەشەی کەونە بیابانەکان
خۆیان لە خوێیەکانی با هەڵکێشا
مانگ لە لەشکری بەتاڵ ترسا
ژنە لمە دارستانیەکان
خۆیان لە ئایینی پاش با هەڵکێشا
لەشکری بەتاڵ لە مانگ ترسا
لە دێرێ پیانۆمان لێ دەدا
ژنە لمە دارستانیەکان
خۆیان لە خوێیەکانی با هەڵکێشا
گا لە مانگ ترسا
قەشەی کەونە بیابانەکان
خۆیان لە ئایینی پاش با هەڵکێشا
مانگ لە گا ترسا
ژنە بیابانییە گێچەکان
خۆیان لە خوێیەکانی با هەڵکێشا
ئایینی پاش با
لە خوێیەکانی با ترسا
قەشە ساقۆ دارستانیەکان
خۆیان لە ئایینی پاش با هەڵکێشا
خوێیەکانی با
لە ئایینی پاش با ترسا
لە دێرێ پیانۆمان لێدەدا پیانۆ

ناوەڕاستی ١٩٩٣ ـ کۆتایی ١٩٩٥

پێڵاو

ئایین کردمیە پیانۆ
ئاسن بێژ کەونیان
لەسەر قەبری بەتاڵ دانا
ئاوە کافرەکانیان دایە ئەوگایەی
کە لە بە تاڵی لە دێرێ چەک دەخوا
لەبەتاڵی قەمبوورم
بۆ ئەو پێڵاوەی کە لە بەتاڵی
لەناو ئاوە کافرەکانم نا
ئاسن بێژ لەبەتاڵی
باران دەخۆنەوە
لەبەتاڵی کەونیان
لەسەر قەبری بەتاڵ دانا
لەبەتاڵی قەمبوورم
بۆ ئەو پێڵاوەی کە لە بەتاڵی
لەناو ئاوە کافرەکانی نام
ئاسن بێژ لەبەتاڵی کەونیان
لەسەر قەبری بەتاڵ دانا
لەبەتاڵی لە دێرێ
تەماشا دەکەنە گای
کە لە بەتاڵی باران دەخواتەوە
ئاسن بێژ لەبەتاڵی کەونیان
لەسەر قەبری بەتاڵ دانا
لەبەتاڵی لە دێرێ
تەماشا دەکەنە ئەو ژنەی کە لە بەتاڵی
پێڵاوی هاوێشتمە ناو ئاوە کافرەکان
کە لەبەتاڵی بارانی خواردەوە

ئاسن بێژ لەسەر قەبری بەتاڵ
لەبەتاڵی تەماشا دەکەنە قەمبووریم
ئایین لەبەتاڵی کردمیە پیانۆ
گا لە دێریێ چەک دەخوا
پەڕەمووچ دێ کەونەکان پڕ دەکا
پەڕەمووچ دێ قەبرە بەتاڵەکان پڕ دەکا
پەڕەمووچ دێ ئاوە کافرەکان پڕ دەکا

هاوینی ١٩٩٦

ئایینێک بۆ کەس نا

له سێرک گوڵه سپییەکانی منیان به شمشێره
شکاوەکانی ئایین دادا
ئایینی ئەو کاهینە ئاوییانەی
جەنگاوەری مسیان کردە گیانا
ئایینی ئەو ژنە دادایییەی
دەستم پڕی شیر دەکا
له سێرک ئایینێک بۆ کەس نا
له سێرک جەنگاوەری مس

شمشێره شکاوەکانی له
کاهینە ئاوییەکانی ئایین نا
ئایینی ئەو ژنە دادایییەی
دەستم پڕی شیر دەکا
له سێرک ئایینی کاهینە ئاوییەکان نا
له سێرک ئایینێک بۆکەس نا
له سێرک گوڵه سپییەکانی منیان
به جەنگاوەری مسی ئایین دادا
ئایینی ئەو کاهینە ئاوییانەی
شمشێره شکاوەکانیان کردەگیانا
ئایینی ئەو ژنە دادایییەی
دەستم پڕی شیر دەکا
له سێرک ئایینێک بۆکەس نا
له سێرک کاهینە ئاوییەکان
گوڵه سپییەکانی منیان

له جەنگاوەری مسی ئایین نا
ئایینی ئەو ژنە دادایییەی
دەستم پڕی شیر دەکا
لە سێرک ئایینی کاهینە
ئاوییەکان نا
لە سێرک ئایینێک بۆکەس
نا
لە سێرک گوڵە سپییەکانم
بە کاهینە ئاوییەکانی ئایین دادا

کانوونی دووەمی ۱۹۹۷

ئۆپێرای گا

ئەو کاهینە مێیەی نامرێژێ
مووی لە ئۆپێرا دەکەون
لە ئۆپێرای ئایینی
فۆرمەکافرەکانی گا
لە ئۆپێرا کاهینیم بادەدا
ئەو کاهینە مێیەی نامرێژێ
کاهینی شاردنەوە
کاهینی ئایینی
فۆرمە کافرەکانی دا
مووی ئەو کاهینە
مێیەی نامرێژی نا
ئایینی رژاوی ئۆپێرا
کاهینیم لە کەونە
بەدەکان بەتاڵ دەکەم
ئۆپێرای گانا
کاهینیم پەلک دەدا
کە ئەو کاهینە مێیەی
نامرێژێ بادەدا
گا ئایینی ڕژاوی ئۆپێرای
کاهینیم دەخواتەوە
گا مووی ئەو کاهینە مێیەی نامرێژێ دەخوا
گا لە ئایینی
رژاوی ئۆپێرا نا
گا لە مووی ئەو کاهینە
مێیەی نامرێژێ نا

گا لە کەونە بەدەکان
لەفۆرمی ئۆپێرا کافرەکان
لە کاهینیم بەتاڵ دەکەم
ئۆپێرا ئۆپێرای دا
ئۆپێرا ئۆپێرای
کەونە بەدەکان
ئۆپێرا ئۆپێرای
فۆرمە کافرەکان
ئۆپێرا ئۆپێرای کاهینیم
لەکاهینیم مووی
ئەو کاهینە مێیەی
نامرێژێ دەکەون
لە ئۆپێرای ئەو کاهینە
مێیەی نامرێژێ
مووی کاهینیم دەکەون

هاوینی ١٩٩٧

فەرهاد پیربالّ

خۆ ڕووتکردنەوە

فەرهاد پیربال

من هەرچی بنووسم، دەمەوێ بەردێک بێت و فڕێی بدەمە ناو گۆمە مەنگەکەوە. شڵەژاندنێک، ورووژاندنێک بێت، لە پڕۆژەی ئەم کتێببۆکەیەشدا، بە هەمان شێوە: چونکە جوانی، یان نەبێت، یانیش ئەگەر هەبوو، پێویستە ڕاچڵەکێن بێت– وەک برۆتۆن دەڵێ.

ئێمە لەم پرۆژەیەدا ئەگەرچی لە هەندێ باردا دەگەینەوە یەکتر، بەڵام هاودەنگ و هاوشێواز نین، لە یەک سەرچاوەشەوە پێنەگەیشتووین.

ئایا، بە ڕاستی، جیاوازین؟

بەڵێ، لە سێ سەرەوە جیاوازین:

سین: لەگەڵ یەکتر، واتە لەناوخۆماندا جیاوازین

شین: لەگەڵ غەیری خۆماندا، واتە لەگەڵ ئەوانەی لە دەرەوەی ئەم بازنەیەی ئێمەدان

تین: لەگەڵ شاعیرانی جیلی پێش خۆمان.

کەواتە(جیاواز)هەوڵدانێکە لە پێناو دروستکردنی جیاوازی..

پەناهەندەی ژمارە ٣٣٣ ٣٣

ئەو کاتە تەمەنم نۆزدە ساڵ بوو
هێشتا بە هەمووی نۆزدە شارم نەبینیبوو
نۆزدە گوندیش نا
نۆزدە گەڕەکیش نا
تەنانەت نۆزدە شەقامی شارەکەی خۆشم نا،
هەر بۆیەش هیچ شیعرێکم، هەرگیز، لە نۆزدە دێری تێپەڕ نەدەکرد.

گەنجێتیم جەنگێک بوو؛ راوی نام.
هەر زوو بیرەوەرییەکانی منداڵیی خۆمم پێچایەوە و
سەری خۆم هەڵگرت.

تاران ئەوکاتە، مزگەوتێکی گەورەی رەنگاو ڕەنگ،
لەسەر هەر شۆستەیەک ژنێک: رەشپۆش،
دانیشتبوو
بەختی گەنج و هەرزەکاری دەربەدەری وەکو منی دەگرتەوە:
«ئاخۆ مووسا پێغەمبەر ئاسا
«ئاوی ئازادی ئاوارەیی بەرەو کام مەنزڵ رامدەپێچێ؟».
بیرم دەکردەوە: بەپێ
وەک چین و ماچین تا (چین) بچم.
هەندێ جاریش بیرم لە (کاپوول) دەکردەوە،
بەخۆی و فیل و دارگوێز و گۆرانیەکانیەوە.
هەندێ جاریش دەمگوت: بچم خۆم لە رووبارە پیرۆزەکەی (سەندو گەنج)دا هەڵبکێشم؛
بەڵکو خواوەندەکانی ئەوێ بەختێکی باشترم پێ ببەخشن.

لە رێگا، رۆحی ئیبن سینا و بابەتاهیر رایانگرتم
لەسەر مەزارە ئاوارەکەی هەردووکیاندا، چاوم

بە زڕ خوشکی خاڵی باوکم کەوت
کە چل و چوار ساڵ بوو
وەک خەنجەرێکی زێڕینی سەردەمی ئاشوورییەکان
لە هەولێرەوە پەڕیبووە ئەوێ:
وەک بابەتاهیر
وەک ناوی گیایەکی ناوچەی خۆشناوەتی
کە پەڕیوەتە نێو کتێبی (قانون در طب)ی ئیبن سینا.

زڕخوشکەکەی خاڵی باوکم
حەزی دەکرد کچە حەڤدە هاوینییەکەی خۆیم لێ مارە بکا،
منیش بیرم بەقووڵدا چووی
بیرەوەرییەکانی منداڵیی خۆم و
ڕێگای ئاوارەیی پێشم.

«جمهوریت اسلامی ایران
«کرج
«میدان ذوب اهن
«اردوگای پناهندگان کرد عراقی
«قاوشی شەهید ئایەتوڵلا مونتەزەری
«پەناهەندەی ژمارە سی و سێ هەزارو سێ صەد و سی و سێ
«بگات بەدەستی فەرهاد پیربال».
ئەمە بوو ناونیشانی یەک ساڵی ڕەبەقی گەنجێتیی من!

لەوێدا بوو، کە من ناچار،
خەونم بە ئەورووپا و ئاو و ئازادییەوە دەبینی.
لەوێدا
لەناو قاوشێکی درێژی پەنجاو پێنج مەتریدا
کە پەنجاو پێنج قەرەوێلەی پێنج قاتی لێ بوو و

تەنیا یەک چرای تێدا دەسووتا!

لەوێ،
لەناو زندانەڵانێکی وەک سەدە ناوەڕاستەکان تاریک
کە هەفتەی تەنیا حەفت سەعات دەمانتوانی چاوی هەور ببینین.

لەوێ،
لەناو حەمامێک
کە سێ مانگ جارێک تەنیا یەک سابوونیان دەداینێ.

لەوێ،
لەناو ئێوارەیەکی ماندووی پڕ مێشومەگەز
کە سێ جەمە هەر جارەی
سی و سێ هەزار و سێ صەد و سی و سێ کەس بە جارێک
ڕیزەمان دەگرت بۆ «شەپلە گۆشتێک»
یان بۆ چوڕکە شۆربایەکی مێشوولاوی.

لەوێ،
لەتەنیشت «ساختمانی مافی مرۆڤ».

لەوێ،
کە زیندانێکی سالآنی جەنگ بوو،
لەوێ بوو کە من بۆ یەکەمین جار
خەونم بە ئەوروپا و ئاو و ئازادییەوە بینی!

لەوێ،
پەیتا پەیتا نامەی ڕۆحی دوورەوڵاتەکانمان پێدەگەیشت:
ستۆکهۆڵم تازە شەش پەناهەندەی گەڕاندبۆوە،

بەرلینی رۆژهەلآت هەر لە فرۆکەخانەوە سەگی پۆلیسیی بەردەداینێ،
بەرلینی رۆژئاوا گۆڕستانەکانی خۆی پێ پاک دەکردینەوە،
لەندەن: ناو میترۆکانی،
فلۆرەنسا: دەیسپاردینە چنگە خوێناوییەکانی بەغدا
شیکاغۆ: لەبرسان دەیکوشتین،
پاریس: لەسەر شۆستان نەبووایە جێگەی نەدەداینێ،
ئەوکاتەش جارێ کەسمان ناوی (ئۆسلۆ) و (ڤیەننا) و زیوورخی نەبیستبوو!

کۆپنهاگن بۆ من تاقە دەرگایەک بوو.
هەرچەندە دەمزانی: برا دوورەپەرێزەکەی رۆحم،
سۆرین کیەرکەگۆرد،
صەد و سی و سێ ساڵ پێشتر
بەزەبوونی و لانەوازی لەو شارەی خۆیدا سەری نابۆوە:
گشت ئێوارەیەک کاتێ بەخۆی و گۆچانە فێدارەکەیەوە
دەگەڕایەوە ماڵ
منداڵە هوورتکەی گەڕەک بەردیان تێدەگرت و پێیان رادەبوارد؛
هەرچەند دەشمزانی:
ئیبن بەتووتەی مەڕاکشی
حەوت صەد و حەوت ساڵ پێشتر
چەقیبووە نێو ئەم پەنیرستانە ساردە بۆگەنە و
نووسیبووی:
«دانمارک،
«کەشی بۆگەن،
«زمانی بۆگەن،
«ئەخلاقی بۆگەن».
بەلآم، لەگەڵ ئەوەش هەر
کۆپنهاگن، بۆمن، تاقە دەرگایەک بوو.

ئەوکاتە تەمەنم نۆزدە ساڵ بوو
هێشتا بە هەمووی نۆزدە شارم نەبینیبوو
تەنانەت نۆزدە شەقامی شارەکەی خۆشم نا.

من، نیوەی یەکەمی ژیانم، دوو جەنگی گەورەی ٧٤ و ٨٠ بردبوونی.
دەمویست نیوەکەی دیکەی ژیانم
لە دوورەوڵاتیدا رزگار بکەم.
بەغەمگینیەوە لە خۆم دەپرسی:
«تۆ بڵێی بتوانم لەو نیوە ژیانەی دووەمەوە
وێنەی یەکەمم رزگار بکەم؟».

کاتێ تارانت بەجێ دەهێشت
کۆنترۆڵی فڕۆکەخانە رێگەی نەدەدا پەناهەندەی کوردی عیراق
تەنانەت یەک پارچە پێنج دۆلاریشی پێ بێت!
ئێ، بێ دۆلار و بەبێ پارەش لە غەریبی چی بەچی دەکرێ؟
هەندێ هەبوون لەناو نیفۆیان دەشاردەوە و
دەستیشیان تا دەرباز دەبوون لەسەر دڵیان
هەندێ هەبوون لەناو گۆرەوییان دەشاردەوە و
دەستیشیان تا دەرباز دەبوون لەسەر دڵیان
هەندێ هەبوون لەناو یەخەیان دەشاردەوە و
دەستیشیان تا دەرباز دەبوون لەسەر دڵیان
تەنانەت هەشبوون لەناو کونی قوونیان دەشاردەوە و
دەستیشیان تا دەرباز دەبوون لەسەر «دڵیان».
منیش:
تەنیا
چەند کتێبێک و
چەند بیرەوەرییەک؛
دەستیشم تا دەرباز بووم لەسەر دڵم.

که گەیشتمە ئەستەمبۆڵ دەمویست ڕۆمانێک
لەسەر مەرگستانی تاران بنووسم.
که گەیشتمە دیمەشق دەمویست ڕۆمانێک
لەسەر ئازارستانی ئەستەمبۆڵ بنووسم
که گەیشتمە ئۆسپانهۆف دەمویست ڕۆمانێک
لەسەر کوردستانی دیمەشق بنووسم.

له ئۆسپانهۆف بوو بۆ یەکەمین جار بینیم
که من له سەدەیەکی چەنێک کۆن و کەودەنەوە هاتووم!
چەنێک زەبوونم،
چەنێک بچووک!
له ئۆسپانهۆف بوو بینیم: وا خەریکە
نیگام بەرینتر،
شیعرم درێژتر دەبێتەوە.

هەستی پڕ سوێی بێ وڵاتی و
تەقە تەقی یادگارەکان لەسەر شانم،
لەم شارەوە بۆ ئەو شار و
لەم شەمەندەفەرەوە بۆ ئەو شەمەندەفەر
خۆم له جەزیرەی میدڵ گڕاندا دۆزییەوە؛
جیهانیش
وەک سەعاتە زۆر بڵندەکەی گەڕەکی جوولەکان له شاری پڕاگ
بەردەوام لەپێش چاوم دەسووڕایەوە و
دەم نا دەم، ئێواران
له قووڵایی برینی غەریبیمدا دەزرنگایەوە.

شەش مانگ و شەش ڕۆژ له جەزیرەی میدڵ گراندا مامەوە،

ئەو جەزیرەیەی کە هیتلەر شەش مانگ
لە سەردەمی جەنگدا خۆی تیا شاردەوە،
ئەو جەزیرەیەی کە لە من و شەست پەناهەندە و
مریشکێکی قوندە زیاتر
هیچ زیندەوەرێکی دیکەی تێدا نەدەژیا.

شار بە شار شوێن پێی قورِصانەکان کەوتم:
سکاگن،
ئۆلبۆرگ،
ئاغووس،
غۆسکیلە،
ئینجا لە کۆتاییدا کۆپنهاگن.
کۆپنهاگن،
ئەو پەنیرە ساردە بۆگەنەی
کە دەتگوت ژنێکی مردووی گریلەندییە و بەستوویەتی!

سەیرە!
لە کۆپنهاگن بیرم دەکردەوە:
من بە حەڤدە هەزار شوێن،
بە هەژدە هەزار سەعات لە زێدی خۆمەوە دوورم.
من چەند دوورم،
منداڵیشم چەنێک نزیک! چ مەرگەساتێکە!

لە کۆپنهاگن، وەک قورِصانە باپیرە گەورەکانی خۆیان
دەبوایە هەمیشە هەر لە «تالان» و سەفەر بم،
یانیش دەبوایە وەک بایەوان و زانا دێرینەکانی ئاوو هەوایان
چاوم هەر لەسەر تەرمۆمەتر
بزانم کەی (پلەی گەرما) کەمێک بەرزتر دەبێتەوە و

خۆر دەبینم.

ئەوروپا ئەوروپایە، ئیتر
جیاوازیی گۆگادەگەی کۆپنهاگن چیە لەگەڵ
گۆگادەگەی ستۆکهۆڵم؟
جیاوازیی زەردەخەنە درۆزنەکانی قەراغ رووباری (سنێگەستین)
چیە لەگەڵ زەردەخەنە ساردەکانی قەراغ هلسنکی؟
جیاوازیی پیاسەکانی باغی (ڤێستەپۆرت)
چیە لەگەڵ هەمان پیاسەکانی باغی (هێدپارک)؟
یان سەفەری سەر پشتی کەشتیەکی بەرەو (وارشۆ)
لەچاو سەر پشتی کەشتیەکی بەرەو (فۆلکستۆن)؟
بیرەی تووبۆرگ هەمان تووبۆرگە
پەناهەندەش.. هەر پەناهەندەیە!

بەڵام لەگەڵ هەموو ئەمانەش،
نەخێر،
هەر سەفەرێک وەک ناسینی کچێکی تازە وایە،
هەر سەفەرێک وەک ئەوە وایە لەگەڵ ژنێکی تردا
هیچ نەبێ چایەک بخۆیتەوە!

پشتم کردە بەحری بەڵتیک و
سەرەڕۆ
لەناو چەندین شەمەندەفەری ونبوودا
وەک کۆکۆشکا لەناو تابلۆکانی خۆیدا ون بووم،
لەسەر چەندین رێگای هەڵەتە بوودا
وەک «کورە کەچەڵ» لەسەر رێگا ئەفسانەییەکاندا
هەڵەتەبووم.
لەگەڵ چەندین زەبوونیدا

وەک (لویجی بیراندێللۆ) لەگەڵ ژنە ئیفلیجەکەی خۆیدا، مردم.
بەدووای چەندین کچە قەرەجی هەنگاری کەوتم
کە لەسەر سنووره دەوڵەمەندەکانی ئەڵمانیا و سوێد
سێرکیان دەگێڕا و
وەک سەرە سیفۆن پارەیان لەناو کڵاوێکی قووڵدا کۆدەکردەوە.

دنیا لەپێش چاوم وەک ئۆکۆردیۆنێکی ئۆسکۆتلەندی
درێژتر و درێژتر دەبۆوە،
چاویشم تەلی تەلەگرافی دەشتە چۆڵەکان دەیبردن،
رۆحیشم هەمیشە دەسپاردە
ئەو باڵندە قەشەنگانەی کە دەمزانی هەرگیز
وەک (ناتالی)
جارێکی دیکە نایانبینمەوە.

ئاخ،
دووره وڵاتیەکی حاجی و نالی
لەچاو ئەوەی من: گەمەی منداڵان بوو!

ورده ورده
وام لێهات بۆنی هەر وڵاتێک لە بۆنی وڵاتێکی دیکە
وەک رستەی کورتی هەمەنگوای لەچاو رستەی درێژی پرووست
لەیەکتری جودا بکەمەوە؛
وام لێهات رەنگی هەر بەندەرێک لە رەنگی بەندەرێکی دیکە
وەک چاوی پۆرتریێتەکانی مۆدیلیانی لەچاو چاوەکانی شاگاڵ
لەیەکتری جودا بکەمەوە؛
وام لێهات شێوەی هەر فرۆکەخانەیەک لە شێوەی فرۆکەخانەیەکی دیکە
وەک نۆتەی غەمگینی ڤیڤاڵدی لەچاو نۆتە تووڕەکانی ڤاگنەر
لەیەکتری جودا بکەمەوە؛

وام لێهات بۆنی ژنی هەر شارێک لە بۆنی ژنی شارێکی دیکە
وەک لەشی ئافرەتەکانی (گۆگان)
لەچاو لەشی ئافرەتەکانی (جیاکۆمێتتی)
لەیەکتری جودا بکەمەوە.

گورگێک ئاسا کە هەست بە لەبەر ڕۆیینی خوێنی خۆی بکا
هەستم دەکرد شیعرم
وەک تەمەنی ساغلەم و ئاسوودەی
پیرەژنە جوولەکە پورتوگاڵیەکانی پاریس
ڕۆژ بە ڕۆژ درێژتر دەبێتەوە،
هەستم دەکرد هەر خەتێکی کە دەینووسم
درێژتر و درێژتر دەبێتەوە
وەک ئاوارەییە ئاوییە نائومێدەکەی شەریف پاشا لە (مۆن کێف).

ئەو کاتەی هەولێرم جێ هێشت
هێشتا بە هەمووی نۆزدە شارم نەبینیبوو
تەنانەت نۆزدە شەقامی شارەکەی خۆشم نا؛
هەر بۆیەش شیعرم
هەرگیز
لە نۆزدە دێری تێپەڕ نەدکرد.

پاریس: ١٩٩٢

سنوور

ئەلکزەندەر لەسەر پشتی من بوو، لە ئەربێل
کە داریووشی شکاند
ئێستاش ئەوەتا دیسانەوە
لەسەر پشتی منە کە(ڕۆژهەڵات)و(ڕۆژئاوا) تێکڕا
بۆمبەکانیان بە ڕووی یەکتر دەتەقێننەوە
پەپوولەم ڕەنگی دەپەڕێت و سەردەنێتەوە
تاڤگەم، ئاوازی، کوێردەبێتەوە
بەفرم، خوێنی ئاوارە دەکرێ.

ئاخ
نامرۆڤایەتی بەو هەموو قورساییەی خۆیەوە
لەسەر بڕبڕەکانی پشتی لاسکە گیام!

سەدان ساڵە
وام لە نێوان دووگۆلی شینی(وان)و(قەزوێن)دا
کەچی هێشتا، هەمیشە تینووم
سەدان ساڵە
سەرم تەبای چیاکانم بەرز
کەچی هەمیشە
هەمیشە دیلم

سەدان ساڵە
لەسەر پشتی منە
کە بۆڕییە نەوتە پێچاوپێچەکان
فەردە برنج و قەرتاڵە ڕووناکییەکان
بەرەو وڵاتە بەستەڵەکە دوورە دەستەکان دەگوێزرێنەوە

خانووی خۆشم سارد
لەسەر سنووره تاریک و تەزیوەکاندا، هەر سەعاتەی
گوڵاڵەیەکی ساوای دیکەم لە برسان دەمرێ.

لەسەر خاکی نیشتمانی خۆشمدام و
ئاوارەم
لەسەر خاکی نیشتمانی خۆشمدام و
لە خۆم بێگانەم.

کەرکووک، سەقز، دیاربەکر٠٠تا قامشلی
هەمووی نیشتمانی خۆشمە، کەچی
لە کەرکووکەوە کە دەردەکرێم
ناتوانم بچم لە مەهاباد
لە ماڵە خوشکە میهرەبانەکەم بۆ ماوەیەک بحەسێمەوە.
لە ماردینەوە کە راودەنرێم
ناتوانم بچم لە ئامێدی
پارچە نانێک لە ماڵە برا بەخشندەکەم بخوازمەوە.

ئاخ، لە نێوان گۆڕی هەر برایەکم و برایەکی دیکەمدا: سنوورێک!
لە نێوان باوەشی هەر خوشکێکم و دەزگیرانەکەیدا: سنوورێک!
لە نێوان حەرفی هەر کتێبێک و کتێبێکی دیکەمدا: سنوورێک!
لەنێوان هەر ڕەنگێک و ڕەنگێکی دیکەمدا: سنوورێک!
سنوور...
سنوور...
لەسەر خاکی نیشتمانی خۆشمدام و
ئاوارەم!
لەسەر خاکی نیشتمانی خۆشمدام و
لەخۆم بێگانەم!

حکوومەتی هەرێمی کوردستان

ئـێمە بخوور و مۆسیقامان لە هیندستانەوە بۆ دێت
تەلەفزیۆن و ئەجهیزەی دەقیقە لە ئیماراتەوە
برنج و ئارد لە سویسراوە
رۆشبیری و زانست لە سووریاوە
سیاسەت و بیپسی کۆلا لە ئامریکاوە
ئەخلاق لە بەغداوە
ئایدیۆلۆجیا لە یەکیەتیی سۆڤیەتەوە
حیجاب لە ئـێرانەوە
فیلمی خیلاعیش لە تورکیاوە
ناوی منداڵـەکانیشمان دەنـێـین: جانیە، شمس الدین، عبدالقـهار...

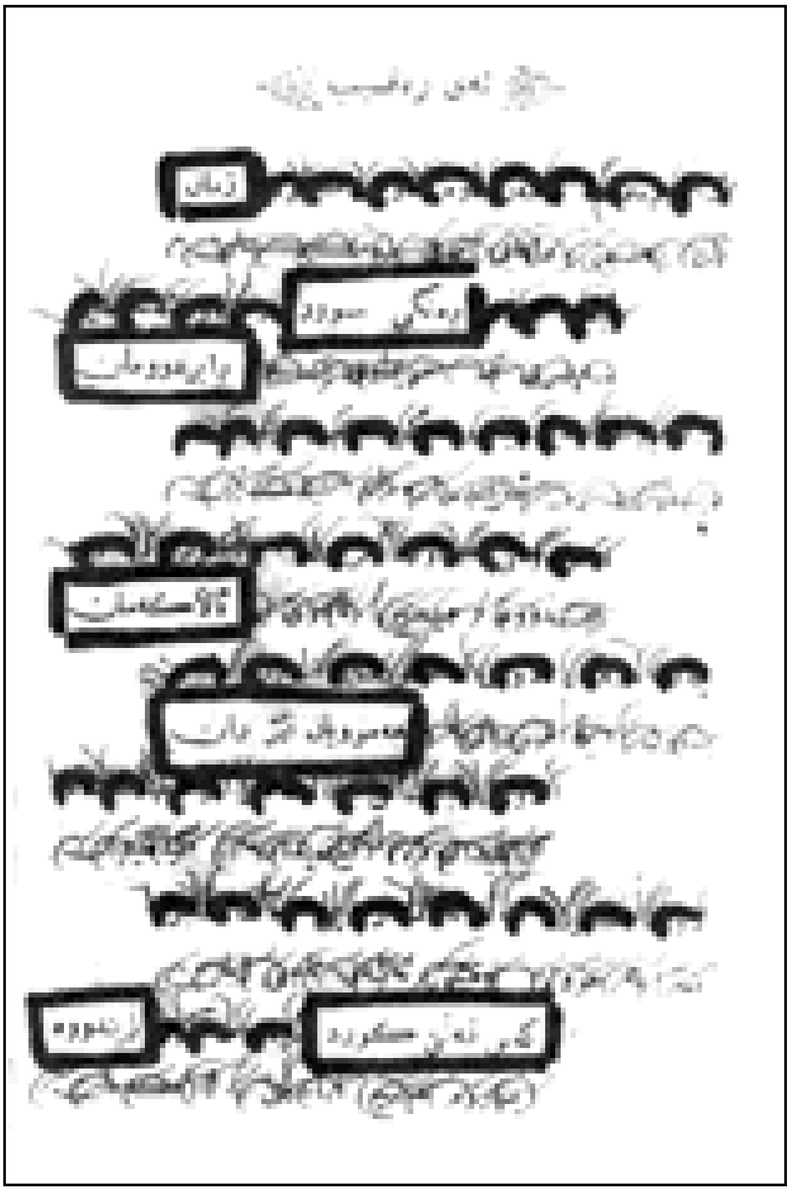

یادگاری لم

لە هەمووشی بێ ماناتر ئەوەبوو: لە ناوچوو ، وەک ماڵی ئێمە

گۆرانییە رۆمانسییەکانی دوورەوڵاتی

(١)

پشتم لە (پیێچالا رۆما)
قاچم لەناو ئاوە شینەکەی،
لە تەنیشت سێبەری کەنیسەیەکدا
تەماشای چەند بەلەمێکی خەونین دەکەم،
کەمێک ماندوو
سەرم گرانی حەشیشەی دوێنێ
چاوەڕێی هاتنی (غووزانا) دەکەم:
شەش هەزار لیرەم بە قەرز بداتێ.

دەمێکی دیکە دێت و دەبیینم:
نە ماندووییم لە گیان دەمێنێ
نە پێویستیشم چیتر بە پارە.

(٢)

لە کەناری شەپۆلینی زێی زاتەرە
دەنگی کەشتیەک وەخەبەری هێنامەوە.
برسی
ماندوو
کە تەماشای کاتژمێرم کرد:
هەژدە سەعاتی ڕەبەق نوستبووم.

(٣)

لە ساڵی ١٤٩٢
کریستۆف کۆلۆمبس شەیدای کچێکی هیندی ببوو
بەدووای کچە سەری هەڵگرت بەرەو هیندستان

ڕێی هەڵەکرد:
ئەمریکای دۆزیەوە.

(٤)

لە هاوینە هەواری (ئێزێلێ)
شەقڵاوەم بیرهاتەوە:
شەقڵاوەی سەد ساڵ دووای مەرگی خۆم .

(٥)

دەلینگ کورتکردنەوەی پانتۆڵەکەم.
قۆپچە. Recomend
«هەڵبرینگانەوە» واتە ئاو و هەوا خۆشبوونەوە.
تەلەفۆن بۆ (هاوڕێ) ناونیشانی (هیوا)ی لێ وەربگرم
دارستانە چڕ و چۆڵەکەی ڤێستەپۆرت.
نامەکان بدڕێنم، یا بیانسووتێنم: تەنیا ئەوەی دایکم بێڵمەوە.
پێڵاو. پینەدۆز. کلیلەکان.
قەرزی لارس
سەللاجەکە بفرۆشمەوە (ماریا)
ناسنامە و کاغەزەکانم هەمووی.
شەمەندەفەری ڕووەو نەرویج لە سەعات یازدە ونیوی شەو بەڕێ دەکەوێ
نامە بۆ ئاراس لە میوونخ
بۆ ئارام لە ئەمستردام
بۆ تەها لە کەنەدا؛
نامەیەکیش بۆ (بەخە) لە سابلاغ
پێی بڵێم
«چەند ڕۆژێکی تر بەیەکجاری ئێرە جێ دێڵم:
جارێ نازانم بەرەو کوێ؟!».

(٦)

زۆر سپێدان کاتێ لە خەو بێدار دەبمەوە
یەکسەر سەرسوڕماو، چاو بە دەوری خۆمدا دەگێڕم،
لە خۆم دەپرسم: «ئەمڕۆ لە کوێم؟»

ئایا لە ماڵە برادەرێکم لە ستۆکهۆڵم
یان لە ماڵی کچە خوشکەکەم لە (کارلسکۆگا)؟

ئایا لە ماڵی کچە دۆستەکەی خۆمم لە (شارل میشێل)
یان لە قەراغێکی ڕاکشاوی گەرمەسێری شاری (مارسێی)؟

ئایا لە ماڵی براکەمم لە لووکسەمبوورگ
یان لە ماڵی ئەو کچە عارەبەی (مێزۆن لیبانێز)؟

ئایا لەناو فارگۆنی خەوتووی شەمەندەفەرێکم لەسەر ڕێگای (تۆرینۆ) ـ (فلۆرانس)
یان لە ژوورێکی تەوقیف کراوی سەر سنووری سەوزی هۆڵەندا؟

ئایا لە ماڵی ئەحمەدی مەلام لە بێزەنسۆن
یان لە ماڵی ڕێبوار سیوەیلی لە کۆپنهاگن؟

ئایا لە ژووری میوانخانەیەکی پڕ پەشتەماڵم کە تایبەت بۆ میوانی بەشدارانی
کۆنفراسێک تەرخان کراوە
یان لە قەراغێکی زەریای ئەتڵەنتیک کە حەمباڵ و زەریاوانەکان
خەریکن فەردە خوێ و قوتووە ماسیی لێوە
بەرەو ئەفریقا دەگوازنەوە؟

ئایا لە ساڵۆنی مەخمەڵیی سەر پشتی پاپۆڕێکم بەرەو وارشۆ
یان لە ژوورێکی هەڵواسراوی شاری ئۆسلۆ کە چاوەڕێی دەرچوونی مافی پەناهەندەییمی

تێدادەکەم؟

ئایا لەماڵی برادەرێکی حەشیشەکێش و مەیزەدەی شەوگەڕی پاریسیم
یان لە متبەقی خزمەتکاری چێشتخانەیەکی پیسی شاری (لیل)؟

ئایا لەسەر قەنەفەیەکی شەونخوونی ئەو هۆتێلەم کە شەوان پاسەوانیی تێدا دەکەم
یان لە ژووری سەرخۆشی هوتێلێکی باراناویی ئەمستردام؟

ئایا لە تەنیشت ئاگردانێکی راهیبەی قەیرەی فینلەندیم
یان لە حەوشەی لەخەوهەڵساوی ناو وێستگەیەکی شەمەندەفەری سەر سنووری ئیسپانیا؟

ئایا لەو ژوورە شپرێوەی (ئەنتۆنی)م کە تەنیا بۆ دوو مانگ بە کرێیان دامێ
یان لە ماڵی ئەو ژنە شۆخە پورتووگالییەی (پلاس ئەرژەنتۆی) کە بە هەنجەتی «خۆشەویستی»
جارجار شەوانی شەممە و یەکشەممە دەمیگرتە خۆی؟

ئایا هێشتا هەر لەناو ئەو زەلکاوە ڕەشە ساردەم لە ئەوڕووپا
یان لە ژوورە
بەرز و ئارامە
هەردوو پەنجەرە دەم بەخەندە
جوانەکەی خۆمم،
لە گەڕەگی «تەیراوە» ، لە هەولێر؟!

(٧)

شەقامەکانت،- ئەی ئەوڕووپا
باخچەکانت
سەرکردەکانت

مۆزەخانەکانت
پۆلیسەکانت
کچۆڵەکانت
ژنەکانت
پەنجەرەکانت
دەرگاکانت
مەیدانەکانت
پشیلەکانت
دووکەلکێشەکانت
بەلەمەکانت
شەمەندەفەرەکانت
ئوتومبیلەکانت
نافوورەکانت
فڕۆکەخانەکانت
کابینەی تەلەفۆنەکانت
بانقەکانت
پۆلیسخانەکانت
چێشتخانەکانت
قەراغ دەریاکانت
بانیژەکانت
سەگەکانت
پەساپۆرتەکانت
هەموو شتێکت، - ئەی ئەورووپا
هەموو شتێکت بە قوربانی دارەکەی بەرماڵمان.

(٨)

کە ئەم زۆنگاوە ڕەش و ساردە جێ دەهێڵم و دەگەڕێمەوە؛
هەر لە یەکەم ئێوارەی گەیشتنم

تەبای منداڵێکی چڵکن، گریزاوی،
خۆم لەبەردەستی دایکم شل دەکەم
تا لەناو قژی چڵکن و لوول و پێچ خواردووما کێچ
لەناو چاڵی بەقووڵداچووی نێوان لامل و
شانەکانیشم: بێچووە دووپشک
لەناو دەمی بۆگەنکردووشما: پاشماوەی کرمە ماکیاژکراوەکان
لەناو ڕۆحی تەبای کەلاوەی خاپووربووشما
لاشەی پیس و کەڕووکردووی مردووەکانم
یەک یەک بگرێت و لەگەڵ دەستیا
دوور
تووڕیان هەڵبدات:
ئەو مردووانەی هەرگیزاوهەرگیز
شایستەی ئاوڕ لێدانەوە نین.

(٩)

چوومەوە هەولێر: بۆ ئەوەی منداڵیی خۆم بدۆزمەوە.
تووشی گەنجێتیی خۆم هاتم:
پیر ببوو.

پارچەکانی TNT

بۆ گەڕەکی تەیراوە

بن دیواری مزگەوتێک
خۆرەتاوێک
چەند پیرەمێردێک.
پێم وابێ دوو صەد ساڵ زیاترە هەر ئەمەیە و نەگۆڕاوە.

بۆ عەزیز سەلیم

ماڵی نیگارکێش لە یەک ڕۆژدا چوار فەسڵە.

بۆ شەو
وەرن تەماشاکەن: ڕۆژ
چۆن بەدەست ڕازی ڕۆژگارەوە
ڕەژووی ڕازی شێتی ڕێزدەکا!

بۆ دەرۆزەکەرەکان

هیچ لەمە خۆشتر نیە لە ڤینیز
هەموو پارەوپوولت لێ دزرابێ،
ئێوارەش بێ پەساپۆرت و بێ ناسنامە
لە کۆڵانە ئاوییەکاندا بسووڕێیتەوە...

بۆ مووسا عەنتەر

ئەم پیاوە بەستەزمانە، لەسەر سنووری عیراق – تورکیا

سەری لێ شێوابوو،
نەیدەزانی چ بکا:
دوو ملیۆن کوردی ئاوارەی برسی
پێکڕا بە یەک دەنگ
هاواریان دەکرد نانیان بداتێ!

بۆ تەرزە فایەق جاف

زەریایەک بکە بە دۆشەگم
هەورێک بکە بە سەرینم
باخچەیەک گوڵیشم پێ دادە
با تۆ بە خەونەکانتەوە ببینم.

بۆ نەوەی دوورەوڵاتی ئەمڕۆ

جەنگی عیراق و ئێران
دایکی هەموومان بوو.

بۆ ١٩٨٧

لە مانگی ساردی نۆڤەمبەردا
ئاگردانێکی بەدیاری پێشکەش کردم.

بۆ (سەروەر ئەحمەد)

ئەم پیاوە زۆر سەیرە!
وێڕا وێڕای باخچەکە ڕۆیشت،

کەچی ئاوڕی لە هیچ گوڵێک نەدایەوە.

بۆ ڤینیز

مەرکانی گوڵاڵەسوورەی بەر پەنجەرەکانی، گەلێک جوانن:
دەڵێی عەسرێکی ڕەنگاوڕەنگی بەهاری شەقلاوەیە!

بۆ دایکم

هەمین گیان،
خۆزگە چاوێکت لێم دەبوو:
لە ڕۆژی ١٩٩٣/٨/١٦دا،
لە شاری لۆزان،
بێ پەساپۆرت،
بێ ناسنامە،
بێ پارەوپوول،
دەسووڕامەوە.

بۆ عبدالرقیب یووسف

کوردستان دێ بەیەکجاری وێران دەکرێ:
چیا بە چیای، شار بە شاری.
هیچ کەسێ نیە دالدە بدا:
ئاواتی،
ڕۆحی،
خەونی،
ئادگاری.

کوردستان دێ بەیەکجاری لەناودەچێ
گیا بە گیای، ئاش بە ئاشی.
هیچ کەسێ نیە دەنگی لێوە بێ
هیچ کەسێ نیە غەمی لێ بخوا...
ــ با،
ئەوەتا
پیاوێک
چوار مەشقی، وەک
غەمێکی پیر
دانیشتووە
سیمای جوانی وێرانەیی دەنووسێتەوە.

بۆ پەنجەرە

ئەو کەسەی شەقامەکانی باش دیبێ
ئنجا دەزانێ پەنجەرە چیە!

بۆ شاری بێزەنصۆن

تاشەبەردەکانی قەراغ زەریا
پەڵەقەوزەی سەوزیان گرتووە،
منیش چەند پەڵە بیرەوەرییەک
لەبارەی تۆ.

بۆ (چاوەڕوانی)

لە فلۆرەنسە،
رۆژی سێ شەمووان زۆر درەنگ دێت.

بۆ فەرهاد پیربال

له ئێوارەیەکی رۆژی ١٥ / ٥ / ٢٠٣٤ دا،
ئاگاداری بن:
عیزرائیل
دێ
دوو پەنجەی لەسەر دوو کونەلووتی
دوو پەنجەی لەسەر دوو چاوەکانی
دوو پەنجەش لەسەر هەر دوو کونە گوێچکەکانی
دەستیشی،
زۆر بەهێواشی،
لەسەر
دەمی
دادەنێت !

ئاوارە

با بڕۆین، هاوڕێم، ئەی شیعر!
با ئەم سەرزەمینە جێ بهێڵین،
جیهانێکی دیکە لەولا
چاوەڕێی هەنگاوە ئاوارەکانی ئێمە دەکا.

کە منداڵ بووین
بە چڵوپۆپی رەنگینی دایک و
ریحانەسۆزی چەند خوشکێکی وەنەوشەیی خۆمان فریودا
کە گەنجیش بووین، هەرزەکارانە
هەموو نارنجێتی ژیانمان سپاردە دەست
قافیە قۆڕ و ئەوینە تەمەنکورتە بێهوودەکانەوە.

ساڵانێکی زۆر بەتەمای سەوزبوون
دەممان بە ئەندازەی تینوێتی
بۆ تنۆکە واتای قەفە کەزییەکانی (جوانی) بەش کردبۆوە،
زەمانێکیش
بەتەمای گەیشتنە ئاسوودەیی
هێندەی پێمان کرا سنوورەکانی جەربەزەییمان تەی کرد:
بەناو مردندا، بەناو لەززەتدا، بەناو تێکشانەکاندا.

ئێستاش ئەوەتا
هەموو بوونمان، رابردوومان
وەک تووکی تا هەڵدەوەرێ،
زەمین چڵکاو بەسەر چاوە پەمەییەکانی تۆدا
ئاسمانیش ژەهر بەسەر مەرەکەبی مندا دەڕژێنێ.

ئەم جیهانە وڵاتی ئێمە نیە.

با بڕۆین، هاوڕێم، ئەی شیعر
جیهانێکی دیکە لەولا
چاوەڕێی هەنگاوە بریندارەکانی ئێمە دەکا.

١٢/ ١٩٨٩

ناوەڕۆک

ناوی شاعیر	لاپەڕە
(١) عەباس عەبدوڵا یوسف	٧
(٢) کەریم دەشتی	١٩
(٣) هاشم سەراج	٤٥
(٤) محەمەد باوەکر	٦٩
(٥) مەوجوود سامان	٨٣
(٦) ئیسماعیل بەرزنجی	٩٩
(٧) تەڵعەت تاهیر	١٢٩
(٨) ئەنوەر مەسیفی	١٤١
(٩) فەرهاد پیربال	١٥٥